

308618

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2.

శనివారము 1915 సం. నవంబరు నెల 18 వ తేది గురువారము

No 196

సంపుటము. ౨.

రా. త. స. నా. మ. స. సం. వ. త. ప. ర. కా. ర్తీ. క. శు. భ. ద్వా. ద. శి. ౧౨.

సంచిక ౧౯౬

గొంగుర్లు పూటు హాస్ నియములు

హిందూస్తాని కర్ణాటక కీర్తనలు తగిలుగా ప్రత్యేకముగా తయారు చేయబడినవి.

1 నెం. పూటు రూ. 20-0-0

3 నెం. గారంటీ 2 నెం. పూటు రూ. 20-0-0 2 నెం. గారంటీ 2 నెం. హాస్ నియములు తప్పకరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మొదట 17-లు మొదట అనేకయితర హాస్ నియములుగలవు. ఉపాధ్యాయులు లేక నే న్యాయముగా హాస్ నియములయిన నేర్పుకొనటమొదలిన గ్రంథమునం దిప్పుడు శ్రీమాన్ బల్లారికృష్ణమాచార్యుల వారి నాటకపాటలు సహజముగా విశేషముగా ఖ్యాతిగానున్న విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతును. వెల 2 రూ. పాటుల మాత్రమే. శోడక, సింగర, రాత్రి, నన్, హంబర, త్రయంపు, నైకలు, కావలసినవారు మాకు వ్రాయును. మద్రాసు ప్రోఫెసర్ సబ్బరావు ఏజెన్సీ 15 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

కాకినాడకోటిపల్లి మోటారుబండ్లు

ఈనెల 15 వ తేదీనుండి మోటారుబండి పరీక్షా బాను ఉదయము ౫-7-30 వ కాకినాడలో ప్రారంభమైనది. పరీక్షా కేంద్రము నెలవారము మోటారు బ్యాన్సిట్టు కంపెనీ ఆఫీసులోనుండి బయలుదేరి కోటిపల్లి గం 9-40 వ వేళకు, తిరిగి కోటిపల్లిలో గం 10 వ బయలుదేరి గం 12-30 వ కాకినాడ చేరును.

సభ్యత్వము, గం 1-30 వ కాకినాడలో బయలుదేరి గం 2-50 వ దాక్షిణ్యము చేరి, తిరిగి గం 3-20 వ ఆక్రమించుటచే గం 5-0 వ కాకినాడ చేరును.

రంగూను జేసుకొని ఆంగ్ల పలకల రఫ్తకట్టు కమ్మలు వగయిరా తూర్పుముకంటే ధరలు తగ్గించి విక్రయించుచున్నాము.

The English Motor transit Company.
Automobile Engineers
Proprietor, A. SUBBARAYADU
COBANADA.
ఆచార్య సుబ్బారాయుడు, కాకినాడ.

Amrutanjan

Best Indian Pain Balm.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పులమాన్యును, వాయువుబోట్ల పోగొట్టును, శార్యపుకొప్పల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టును, వనమూలికలచే హిందూ దేశమును, తయారుచేయబడు మంచిమందు.

ప్రతిజింటనుండదగిన చౌకయైన వైద్యసహాయము మనాసన గలిగియుండును.

అమృతాంజనం డిపో, 109, ఫ్రేకోడ్, బొంబాయి. అమృతాంజనం డిపో, 7, కంబుకెట్టి, మద్రాసు.

అనంద గ్రంథమాల.

శ్రీమదమరసింహకృత

నామలింగానుశాసనము

ఆంధ్ర ఆంధ్రీయ పర్యాయపద సహితము చిన్న పైజా మేలైన కాగితములు. మంచి అట్ట బైందు వల్లవేయువానికి అత్యంతోపయోగము.

వెల 0-8-0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ కో.

ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

శ్రీ శ్రీ శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కావ్యాలయము, హైదరాబాద్ నెం 212, మదరాసు.

ద్రావదీ స్వయంవరము

అర్జునుడు మత్స్యయుతము తెగవేయు చిత్రపటం

చిత్రలేఖనమును అనూనూరికొత్తము నంపాదించి ప్రఖ్యాతిగాంచిన ఎ.యస్. రామగారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు నవలముఖము అర్జునుడు గుట్టిల్లు మామవడినది. శయ్యల నిది ప్రతియెడల ఉత్పత్తి నుండదనిచేరి ఉత్పత్తిలో నతిశయోక్తి యంతమాత్రము లేదు.

ప్రొఫెసర్లుగల 0-5-0 ప్రొఫెసర్లుగల 0-5-0
చి. పి. చార్జీ ప్రత్యేకము
కె.యల్.యస్. సోమయాజులు అందుసర్దు, బక్ సెల్లమ్, రాజమండ్రి.

అందమైన 1916 క్యాలండరు

మున్ములాలి కె.వి. మోహనాని సౌందర్యము, లావణ్యము, మృగత్వమురమ్యముగ లిఖించబడినవి. దీనియందు 31 వ తేదీ తాళుకొకసారిగా బాగుగా రూపముల విలువగల చువండుల నొనకావలను. క్యాలండరు దుచితముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణచివేసిన పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము	పండ్ల పొడి	మోహినీ తైలము
డబ్బీ 1-కి 0-4-0.	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చొట్టలలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రేకోడ్, బొంబాయి. 6 కంబుకెట్టి, మద్రాసు.

ఈ యధ్యమవలన క్యాలండరులు కొద్దికాలము ముద్రించబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాచార్యులకు గౌరవము.

మన శత్రువులు.

ఇందు పొగమట్ట, సిగరెట్లు, కల్లు, పానాము, కాఫీ, టీ, నల్లమందు, మొదలగు అన్ని దురభ్యాసములను గూర్చి వ్రాయబడినది. బాలరథ బోధించుటకు వీలగునట్లు 32 పాఠములుగా విభజించబడినది. వెల 0-5-0 లు గౌరవము బుద్ధుడు వెల 0-4-0.

ఆకాశ విమానములు.

యెంద వీనిని గుఱించి యాదకలు కెవరును తెలుసులో (వారి లేదు. ఈ గ్రంథమును విమానముల నిర్మాణము, ఆది ఆకాశమున నుంచుచువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా వివరించబడినవి. విమానములపట్లములు చాలకలవు. వెల 0-8-0

పాలకు ర్తి రామమూర్తిగారు.

టీనరుమిషనుకాశీ, గుంటూరు.

మహామహిమ పాథ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ

కొక్కండ వెంకటరత్నకవి విరచిత గ్రంథములు కొద్దికాలము గలవు. వలయువా రీక్రింది విలాస మునకు వ్రాసికొనవలెను.

- 1 దివ్యేశ్వరీయము 0-2-0
- 2 కొక్కండ మాహాశిష్యము 0-1-0
- 3 గోపాల యాత్ర 0-2-0
- 4 గోపాల వర్ణనము 0-2-0
- 5 నియోగి దీక్షావిధిగ్రంథము 0-2-0
- 6 నియోగి వలయ ద్వాదశము 0-2-0

పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము
కొక్కండ గుంటూరునరసింహం, రామమోక్షరత్నము.

నవనాగరకము.

(ఆంధ్రులకు)

నాగరకత యనగా దుస్తులను మార్చుటయే మునియ్యటి జనసామాన్యములకు గొందటి అభిప్రాయము. ఇది యొక గొప్పతప్పు. మనభూమి మహాభాననంపన్నము, మహాభావులు, గొప్పకాస్త్రజేతలు. అయినను నేడు నవనాగరకుల మనోభివ్యవస్థలు ధరించుచున్న దుస్తులనువారు ధరించుచుండలేదు. వారి జ్ఞానము, బుద్ధినియొద్దగ నాము. వాటికొత్త యాడుపులను జేసికొనేదని వారనాగరకులు చెప్పుట కెవ్వరిని ముగ్ధుని పెట్టకు? ఇట్టి పీచిన నాగరకులకు వాటిజ్ఞానము, బుద్ధిలేనవలయునని వీరనాగరకులని చెప్పుట కెవరి సాహసించగలరు? ఈరెండువిషయముల సాధ్యములే మనయాచార్యుల విషయము కదలి ప్రస్తుత నవనాగరకుల యోగ్యతావ్యవస్థలను, నదాచారములనుగూర్చి నాకు దోచినట్లు చెప్పించి, లోపములను సూచించుకొనుటకు మార్గములను గొన్ని నూచించెదను ఇది సంఘమునకు జెందువిషయ మగుటచే, నేవ్యక్తియుఁ దనకన్య యించునని తలచి లేఖనముచేసి దండెత్తవలెను గాక!

నాగరక మనచో దుస్తుల గొప్పతనముని యొక వెట్టి యభిప్రాయము పొందుకొని యుండుటచే, దీనిని బాటవోలుట నా మొట్టమొదటి ధర్మము. మనదేశము స్వతంత్రరాజ్యముగాక, పరరాజులచేఁ బరిపాలింపఁబడుచు వచ్చుచున్నది ఎన్నియో శతాబ్దములకుండి విదేశీయుల పరిపాలనము క్రింద మనము జేయు ముగ నుండుచుంటిమి. ఒక్కొక్క పరిపాలన మొక్కొక్క విధముగనున్నను, శాంతమునవించి, యోగ్యతతో, ప్రార్థనతో, సత్ప్రసన్నముతో మెలగుచుండు తెంతయు మెచ్చుకొనఁ దగిన విషయమే. పరిపాలకులెట్లున్నను, పరిపాలితు లిందటి చేతులలోఁబడి నెగ్గుచుండుటకంటె, హిందూదేశీయులకు జేతొక గౌరవము గావలెనా? ఒక్కొక్క పరిపాలక సంఘము వచ్చినపుడెల్ల, వారినిజూచి మనము కొన్ని సంగతులను నేర్చుకొనుచుండుటయే, వారియాచారములను, వారివిములను, వారిధర్మములను, వారివేషములను మన మనకరించుచుండుట యొక గలుగుచుండెను.

మహమ్మదీయుల కాలములకు గొందఱు హిందువులు మహమ్మదీయులవలె నుండుట కంగీకరింపవచ్చును. దుస్తులను మార్చుకొని మహమ్మదీయులైపోయెనుగాని రక్షమును, హృదయమును మార్చుకొని మహమ్మదీయుడగునా? హిందువు హిందుడే. మహమ్మదీయుఁడు మహమ్మదీయుడే. క్రైస్తవుఁడు క్రైస్తవుడే, అవ్యోధ్య సర్వహిత సంబంధము మానవ బాలిక సహజమైనను, ఏబాలిశ్యక్తి యాబాలినాడోయే పిలువఁదలవలెనుగాని దుస్తులు మార్చుకొనినంత నూత్రమున, సద్ధర్మమును బోధించుబాలిలో మూర్తిధరించుటలేక; తనబాలి నగౌరవములకు లేదు కాని తన యాత్మగౌరవమునకు, ఆత్మవిశ్వాసమునకు మితిలేని అగౌరవమును దెచ్చుచున్నాడు.

ఆంగ్లేయ పరిపాలనములో హిందువుల కొక విధమైన నూతనవిషయము పట్టుకదెను. విద్యాధిక్యములలో విశేషము గాఁ బరిశ్రమ లేకపోయినను, వారు దుస్తులను ధరించుటలో నగ్గణ్యులుగ నున్నారు. ఆదుస్తులకు ధరించుటయే నరీంపాఠముగా నెన్నుచునున్నది. హిందూదేశము యుద్ధప్రారంభమునకుఁ బూర్వము సకలదేశములకు వర్తక కేంద్రముమై వెలయుచుండెడిది. విదేశీయులనుండి వచ్చుకాస్త్రములన్నియు హిందూదేశీయులే ధరించుచుండిరి. తెల్లయవ్ కోటునుగట్టలు, 1702 వుల్లు, ప్లాంట్టు, కుట్టయలు వయో:—ఆంగ్లేయుల కనునగు వస్త్రములన్నియు మనకు వచ్చుటయు, మనము వానిని గొనవచ్చునా అని మనము ధరించుటకు సరిపోవునా? యజ్ఞభానములేక, విశ్రాంతి నాలుగైదు రకముల దుస్తులను జేయటము, బ్రహ్మచర్యము మోసపుచ్చుటకు, భారతమాతకు దండెత్తటముగఁ జేయటము, నిర్భాగ్యులగు, కొడుకులము పుట్టిరము, సిగ్గు సిగ్గు! ఏ మహాభయములకాఁజూప, ప్లాంట్టు, ట్టింగును, చెట్టు, నెక్ట్రెస్, కాలిగ్గు, హేట్సు, బూట్సు, స్టాకింగును, వాకింగ్ స్టాక్సు, మల్లు 1702, వాకికను గొన్ని కేర్లు తెలియవు. మెచ్చులన్నియు వీరితోఁ గండియుండును. వీరనాగరకులందఱు 'మేము హిందూవులము' అని చెప్పుకొనదు, మన ఆంధ్రరాష్ట్రము కాలతః మహావ్యతంబిప్రవాసము కావలెను. వ్యక్తిస్వతంత్ర్యముకలతన 'ఆంధ్ర'నియుపన్యాసములు నన్నయనలే పరిపించెదను. హిందువులమా? ఆంగ్లేయ వేషములు జేసికొనిన హిందువులము. భారతమాతకు మోసపుచ్చు ఆంగ్లేయదుస్తులలో నెతికొనిన హిందువులము. బాలిను భావము లేని హిందువులము.

ఒకఁడు ముంజుజుట్టు శాంతము. మరియొకఁడు గుండు చేయును. ఇంకొకఁడు నడిపాడిదీక్షియును ఒకఁడు ప్రక్కపాడిదీక్షియును. ఒకఁడు పాపిదీక్షియును ఒకఁడు పామునెడ్డలవలె నుండును. మఱియొకఁడు పిలకజుట్టు శాంతము. ఒకఁడు దొంగగారి తృప్తిపొందుటకు దొంగగారిహేట్సునెట్టును. మఱియొకఁడు టర్నికేష్సును నెట్టును ఇంకొకఁడు పుత్రలేదర్తోపిసి, నైకిల్తోపిసికెట్టును ఇట్లు వివిధవిధములజేసాములలో ముఖ్యభాగమును తలకానుకు వన్నె దెచ్చుచున్నాను.

తలకానుకువదలి కొంచెము క్రిందకువచ్చిన యెడల చత్వారియు లేకపోయినను మరియొక జరికండ్లను నెట్టుకొనుచున్నాను. నెత్తుండిచ్చిన రెండుకండ్లు విరియొక్క పుత్రేనుకు, విశేషమునకక కాలంపోవుటచేత గాఁచుకొని కండ్లుమునీ కొని, స్పెన్సర్ ఆంకుశోపాధి యొక్కట్లు ప్రేమతోనున్న నుశాదనముల జోడును తగిలించుకొనుచున్నాను. ముంజుజుట్టు ముఖమును గప్పివుచ్చి నులొచునుకు జోడుమీద బడుచుండు తెంతయు నాగరకము. నాగరకులగుట కిందటి విషయములను బాగుగ గుర్తించవలెను. మొవయొద్దను వచ్చుటతోడనే శూత్రాధిపతియను నెక్ట్రె, కాలర్ సౌఖ్యమును, వారేగమరింపవలయును. కోట్లు ఒకవిధముగ నుండుటలేదు—సరికా! డబ్బువాని యిచ్చుమచ్చిచ్చుటకుట్టి, ఏమోయి కలూకు వట్టిలికిని మరియొక సారి ముగ్గురొచ్చును! ఇప్పటి ఫేషన్ అంజీయని చెప్పవలె. టర్నింగు కాలర్ కోటు, హాట్ జెన్సు కోటు, లేపుకోటు, లాంగ్ కోటు, హెయ్కోటు, మరెన్నియో విధముల కోట్లుగలవు. ఆకోట్లలకు గొన్నింటికి రెక్కలేని గుండీలు, రెక్కలేనిజేబులు, అవసరము లేకపోయినను నెట్టుట యుండవలెను. తమనాత తొప్పెను, స్టాకింగు, స్పెన్సర్ ఆంకుశో బూట్సు ఇంగ్లీషుబూట్సుతో ద్రచ్చుచున్నావును నేమోయనుకొందురా? లేదు. రిసువాది, పాకెట్ వాది నెన్ నెట్ జేబుకములు, వాకింగ్ స్ట్రీక్ వీరితో నొకవీర పుత్రమును కుటుల తయారగును. తననాత ఒక నైకిలండకలెను. నైకిలమీద నెక్కి వేగముగఁబోవును నెక్ట్రె రెండుతునుకలగనుండుటం లేని యొకటి కుడిభుజముమీదకుఁ ద్రోసి, రెండవ దానిని ఎడమభుజము మీదకుఁ ద్రోసి గాలి విసుగుచుండుటచే నెగరనిచ్చెదను. అది నైకిలమీదకుండువానికి సౌందర్యమును గలిగించును. కోటుగుండీలకు ఊడదీసి లోపలనున్న మచ్చుబొత్తములను, లేపు కోటులలోఁబెట్టిన వానివిజులకుఁబూపుచుండుటగూడ సౌందర్యమునకు వన్నె దెచ్చును. ఈ ఆపుకాస్త్రహోటులనువెల్ల, అందఱు నెన్నుదిగనంద, గడవిదేవేయును తిండిపోకువలె మెక్కట మరయుఁధర్మము. కోట్లు మీద నడచుఁవచ్చును, ధరించుకత్తును దుడ్డులొబడుచుండినను, రెక్కలేననుక ఎంతయో పరియున్నట్లు త్వరితముగ బోవుటయు నాగరకమే ఇట్లు మనలో వాచావిధములకు పాత్రములగును—మగవాండ్ల దుస్తులసంగతి యంతటితో గూడ ధ్రీప్రపంచవనంపయోయ దుస్తులగుగూర్చి యొకింత చెప్పెదను.

మనమెక్కడు వచ్చు హరితిమో మనవీడన బ్రతుకుక్రీలు సహితము వచ్చుకొనినట్లు వింతవిషయముకాదు. మనము తమనా దుస్తులకు తృప్తియుచేయు ధర్మమును బ్రోవచేసికొనఁ, బదియంధ్రవాతము కలకాలములంటి కలకాలముల గట్టింప లేకయుండుమా? ఇవలను వాది క్రీలు వేలంవెట్టులై. క్రీలుకు బట్టలను గొనువారెవరు? మనముకామా? మనము మననే మామింపకొనవలసి వచ్చినది— జవాన్ పట్టుకోకము, రవికము, వాకెట్, లంగరము, కైలాసులు, చీలు, ఏమిమో రకరక

ములగు దుస్తులగుగొని యుచ్చుటయు నెలకొల్పి కట్టినవిధము చాఁచివానిని నేరుమాడిపోవుటయు దుట్టించుచున్నది—క్రీలు దుస్తులను ధరించి పురుషులకంటె నెక్కువ బట్టలు నేలమీద నీళ్లుకొనుచు బోవుటయు, అబట్టును విడిచి రెండవ వాఁడు మరియొక వానిని ధరించి యాదిధముగ వాహ్యసౌందర్యమునకు వన్నె దెచ్చుటయు నాగరకమగుకొనుచున్నారేగాని, భారతదేశమును దాద్ర్యదేశముఁ దెచ్చుచున్నామనియు, మహాభావులగువారు మనప్రకర్తనముగాని మనస్వీయమో నెగరనియు, బాహ్యభుభృతకే మాయమొట్టిమిగాని, లోపలకు ప్రతమ జాములలేదనియు, దుఃఖములేను— ఇది పురుషుల యంగును క్రీలుయొనును ఉన్న గొప్పకాస్త్రము— ఈలోపమును దీర్చుకొని హిందూత్వమునకు బాటుపాటిల్లువలెను— ఇంతకంటె లోటుపాటులను నాశక్తికొని చెప్పితిని.

ఏవిషయములనైనను నామభిప్రాయమును స్థిరీకరించుట కిష్టపడును— కాని కొన్ని మార్గములను నూచించెదను— స్వదేశీయ పరిశ్రమలను వృద్ధిచేయుటకు, విదేశకత్తులను గొనుట తగ్గించవలెను— మనము ధరించుకత్తులను సాధారణమైన విలువగలవియై యుండవలెను— తమనా దుస్తులకు వినియోగించుధర్మమును జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనలకు వినియోగించి త్వరలో వానిని వృద్ధిచేయుటకుఁ బయత్నింపవలెను— క్రీలుకుఁ గూడ నీదుస్తుల విషయములో బోధించి, యెక్కువగా కన్యయును చేయవలెనుచున్న చేయవలెను— వారివిషయములో మరొకసంగతి నుకువలయును— అశేషముగా! ఎగలలను సౌందర్యము హెచ్చుచు తలచెదను— ఇదియొక పిచ్చిభృశ— ఎగలలలనియు, భాగ్యవంతులనియును జెప్పుటకే వానియుపయోగముగాని, రవంతయైన వానియుపయోగములేదు— కాని, ఒకటిరెండు ఎగలను జేయించుకొని సరళముగానుండుటకు ప్రయత్నించుటయే ఉత్తమము—

దుస్తులకు ధరించుటలో నేనింకొక యంతయును పారమలకు నివేదించుచున్నాను— ఏమనగాభావుడు హిందూదేశీయులలో నానాసోపేతులగు మహాకాష్టాల దేశములొబట్టి, తనయొక జీవము జీవోద్ధానము వినియోగించి, హిందూదేశీయులకు నూతనజీవమునుబోసి, దేశీయుల మృదయములలో సదా ఆత్మా రామునితో జేదీప్యమానముగ వెలంగుచుండి, దేశీయులకొక యాదర్శముఁ గూర్చి మూర్తిధరించిన దేశబంధవుడో, ఆగోపాలకృష్ణ గోపలే యేవిధముగ తనదుస్తులకు ధరించుకో యాదిధముగ మనమేల ధరింపఁగూడదు? ఆయను గౌరవము చేసిన వారమగుటయే గాక, మనము మనము గౌరవించుకొనిన వారమగుచుము.

THE HOTEL CLARENCE.

[PHONE 431]

GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers.

Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application.

WEDDING CAKES, Xmas and, New Year Cakes prepared.

Branches:—

COMMERCIAL HOTEL, Armenian Street. Y. M. C. A. RESTAURANT, Esplanade BAR ASSOCIATION RESTAURANT, High Court Building

క్రొత్త రీతిని అనుసరించి చెయ్యబడినది.

కామినియా ఆయుర్

రిజిస్టర్డ్

ఏ క్రీలుకు తమ వెంట్రుకలకు సుందరముగా ఉంచుకోవలెనని, రాలిపోవుటయు; వలెనని, బజారులలో దొరకెను నూనెలనువాడకూడదు. ఎందుకనెన వెంట్రుకలకు సుకారణము కల్గి వాలిపోవుచున్నవో అది తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాను. ఈసంగతి క్రీలులొలబడించవలయును. ఈ కామినియానూనె మూలికలనుండి మాత్రమే సంకోధనప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె వెంట్రుకలను రాజ్య పురుగులను నశింపజేయును. దానివలన వెంట్రుకలు రాలక తిరిగి వెనుగుచుండును. ఈనూనె వెంట్రుకలను పట్టువలె నున్నచేసి మెదడును చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యార్థులకు ఒక వరదూకమైయున్నది. దానిచేత తెలియని యెటువంటి పల్లెటూరివానికిగూడ కామినియా తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాఁడొక్కఁడుకలెదు. అది వెంట్రుకలకు నగనిగలదునట్టి సహజమయిన నల్లనివెలుగు కలిగించి శరన్నునకు చువవలెనట్టి మెదటికి క్రొత్తసాంపుసూపు మిక్కిలి ఇంజయు నువాసనమిట్లుకలెదుగా గలిగియుండును. ఇదిఅన్నిటికంటె ఎక్కువమగుటచేత మెనుగునందు ఒక బంగారువరకమును, జలహావము పట్టుప్రదర్శనమును ఒకయోగ్యతా కృత్రికయు కొనవలెయున్నాను. మఱియు మెనుగోరకయే వేలకొలది యోగ్యతా సామగ్రియును దాకు వచ్చుచున్నది. కామినియా తెలియముక్క నుజును భరిష్ఠింతుటకు అరణాస్థాంపు

కువివరింపబడ ఒకసారి ఉపయోగించదగినంతమాత్రముగలఒకజుట్టి తెలియు ఇది నూనె సంకలకును. తెలిసిన 1-3 రూ 1-0-0 మునుసింహుల 2-0-0 ని. క. భిక్షు. శీన (ప్రతి చిల్లరకు నాణెలలో రొరము.) సోదోవిషంబు:— ఆంగ్లో ఇండియన్ ప్రెస్ లిట్లె కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 153 జూమాయుసీరు, బొంబయి. ఉత్తరాను ఎజెంట్:— కుగా పుగుణి త్రెస్ మాట్రి లిండి, చెనాబుల్, బెంగళ. పూలగడినూరము. ముదావ

భారతభూమి

సోదరకవులు, పిప్పర.

- ఉ. కట్టకట్టకే నెగను కట్టడమే, సకలవ్యాధులకే మెట్టి, ఘనీభవతులైన మేనుకమై భవదాశ నదిరా జట్టలమైనది పీ జలయంబుగ, దక్కిన యాదుదిట్టలకే జాట్టిమహాభిచేష్టనగ, జోష్టులుభారతభూమి సంచెక.
- ఉ. నిర్మలవారిభూమి, నిందిత సన్మనమృద్ధభూమి, భర్తరతావనీశ్వరు, అదామతిప్రతిభుల్ కవీశ్వరుల్, భర్తమతిమెప్పడు, లసారమభాషిద కృత్ వాటికల్ పేర్లెడలిగ్నగాంబకృతి పేకల భాగతిభూమి సంచెక.
- మ. భవతుండెంతటి చాతురిమహిమిందో? భావించి యేరితి నీ భరణికి సాఖ్యమగుచున్నో బలబలీ శాసనాత్మకైరక్షదా పరగుక భారతభూమి యిప్పటికి శుంభత్పీర్తికల్లోలినీ పరిదిప్రాఖిల దిక్కుంబగుదు ర్వాతైకదర్శిమితిక.
- ఉ. ఎండలురామలేలి; మతెండలు నల్లడ లాక్రిమించి సం క్రందనవైభవమృగం గాంచి రహించి; సార్వభౌమలై, యెండలున్న చంద్రికల కీడకకీర్తిగడించి; రవ్వండే నిం దనపేరిని భరణిం బిలిపించెనే ముజ్జగంబుక.
- కా. తల్లీ! భారతభూమి! నీదనుమహత్వం తెన్నగాశక్యమే? ముల్లోకంబుల నేలగాడగినసంపూర్ణప్రభావభృత్యుల దృష్టిలా విజితానరేకృత్యులు, భూతప్రాతసంతోషదై కోల్లానుల్ భరణిమగ్నజలధిప్రదాభితు లెవ్వరలక.
- గీ. జాకకర్తలు శకకర్తలును దృష్టియ గర్భవార్ధికి రక్షణికాయ ముత్త!
- కా. శ్రుకర్తలు, మతకర్తృమనదయంబు తావకోదరకు క్రిమకృత్యలము!
- ఉ. ఎన్నటిమాటలో తలక నేటికి? నేటికిమాత్రమేమి? నీ కన్నుమారులెల్ల రెంకంబు మేల్పని నీపురాతనా భృష్మతికై క్రియాసమయంబుల లెన్వరెణుంగిరింకనీ మన్నన వారిమన్నన సమానులవారు జగదీయంబునక.
- గీ. "తెలివో! మాకు బాహువుల్ దైవమిచ్చి నందులకు భక్తి నీడు పాదాబ్జములకు నందనము నేముయందుమే ఫలము గాదె?" యని రలంతు నీపుత్రు! అవకరము॥
- గీ. కాలిదాసాది సత్కవి వరేణ్యులమహా త్వము రహించుకొందు కొంత దాచియుంచె భీమనేనాడుల బీరణులను రాక్ష మూర్తియు నొకకొంత మూట గట్టె భోజాంధ్రభోజాది భూసంతోష కొంత క్షీణకాపురకతి పేటి జెట్టె సక్యసాచ్యుల జయలక్ష్మీంబు జూచి గం గానెగు దాం గొంత కన్నగిలివె
- గీ. అరయ ద్రోణావలూక కొంతజల వరలించి రవరించుచున్నాను మార్గ మెనక నీడు, కీర్తిప్రదానాల్ విరువయమగ గడలుకొనక దల్లికొ! నలుగురు మణి.
- గీ. అలవిడ్డలపిడి నిర్మలంబు నీరు చకములం గొల్పుచుండును భక్తికె గొంద; తొలుబిడ్డలతోడ నూడనలెభవత్తు దమలకప్పితులగుదు గొందలు భజింతు! ౧౦
- గీ. జగతినీప్రతాపంబు సన్నహుతుండుం జెప్పకయెచెప్పుదున్నాను నీకుంబు, మఱి రాజపుత్రులు, రాజులు రాజలంక యూరపున బోరి ప్రభువులు గారవింప. ౧౧
- గీ. వికమత్యంబులై మహావృద్ధియ సోదరుల మేము సంతటి చోద్యమెన కార్యమను గాని పేరునక గలమటండుం దలండుచున్నాను దేశభాంధవులు సతము. ౧౨
- గీ. కాన నొకమాట విని; మిథు కాకుండున నెవ్వరకటాక్షునునవిష్ట డింకి దాన నైతివో? యొక నీడపురోభిష్టది, కెక్కవిక్యసాహసాకంబు దెంచుమాడ మూలమో? యట్టియాంగ్లేయ భూవిభవకు. ౧౩
- గీ. "జయమునకుమాట గాక! సంఘటన మంది ముక్తి అదగతినామలై శరణ మనుచు నమృతాత్మి సాదవర్త్యులంబు- పడియెదరు గాక! యగుగాక భక్తిమిలను" ౧౪
- గీ. అనుచున్నదయార విదంబునం దమంద మెయ్యాండనాను బొంది యార్జనమృ తుగంబాగ్నింబుచుండు! మదంచితముగ సరసనదైవవోపేరి! భరతమాత! ౧౫

గోదావరిమండల సభ

వెద్దాపురము.

(ఒక వ్యాఖ్యవాది.)

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 3-౧౧-౧౧ తేదీ సంచిక ఒక 'వర్తమాన' ఆను పేరిట వ్రాయబడిన లేఖమును 2-౧౧-౧౧ సంచిక ఒక మండల వాసి పేరిట వ్రాయబడిన వ్యాఖ్యమును నేను చదివెనున్నాను. వర్తమాన ఆంధ్రప్రదేశ్ పంపిన లేఖలోని సంగతులు కేవలము ఆంధ్రము, 2-౧౧-౧౧ ఆదివారము సాయంకాలము జరిగిన సభ సమావేశానికి ఆశక్తి మొకట్రాయయ్యగారి ఆధిపత్యము క్రింద క్రమముగా జరిగిన. మొదట కొంతమంది హాజరు తీర్మానములను గురించి సభ్యుల సభ్యుల ఇంగ్లీషుభాషలో చర్చించుటచేత అది అంతగా సాగుదు! వర్తమాన గందంగోళ మాయెను. కాబోయి! అయ్యో వర్తమాన సంతకం తొలగించుకొనుకొని ఆదివారమునాటి జూబు నిమిత్త సిగ్గు ముచేసివాడు కాని 2-౧౧-౧౧ తేదీ ప్రచురింపబడిన వ్యాఖ్య మూడగా బహు ఆశ్చర్యముగాను సతేతరము గాను నున్నందున ఈ జవాబు వ్రాయుట ముఖ్యమని ఎంచి వ్రాసియుంటిని.

ఈ క్రింద వివరింపబడిన యావత్తు సమాఖ్య పీఠవిక పిమ్మట "మండలవాసి" వ్రాసిన సంగతులు అనూయ తేత వ్రాయబడినవా లేక తప్పుసమాఖ్య పీఠ వ్రాయబడినవా యని చదువరు లూహించక మానరు.

గోదావరి మండలసభకు కనూల సామ్యుల్ ఖమ్మ లుపోగా ౨౪-౧౨-౧౧ మిగిలినది. సదరు సామ్యు ఎట్లు వినియోగపరచలేను అను సంగతి పూర్తిగా చర్చించుట కొంత ఆచార్య సంగతి ముందు క్క మొదల కందరకు నోటీసుల మూలముగా తెలియజేసిన పిమ్మట 2-10-15 వ తేదీని ఒకసభ బయటకు ఏర్పరచివారు. ఆసభకు నితరగ్రామముల మొదల ఎవరూ, రాశీక, అందుచేత తిరిగి అందరకు నోటీసులు పంపుటమన్న 2-10-15 తేదీని సభ జరుపుటమన్న తాజానోటీసు మతలపు ఈదిగన విక రించిరితని మండుటమను ఏర్పరచి ఆకోజుకు సభ నిలుపు చేసెనా.

నోటీసు.

అయ్యో! వెద్దాపురంలో జరిగిన 9-వ గోదావరి మండలసభ నిమిత్తము కనూలమున సామ్యుల్ నుండి ఖమ్మలుపోగా నిల్వయున్న సామ్యు వినియోగపరచుట 2-10-15 వ వెద్దాపురం విజ్ఞోయిట పురుమహిమో మిటింగు జరుగు నని యిది వరలో తెలియజేయబడినది. సదరు సభకు వెద్దాపురం గ్రామస్థులకప్పు తదితరుల ఎవరూ రావంతున మిరందరు రాగలంబులకు తిరిగి 3-౧౧-౧౧ తేదీ ఆదివారం సాయం కాలము 4 గంటలకు సభ మార్పబడినది. కనుక ఈసారి మిరు తప్పుక రావలసినది. ఆతేదీని మిరు రానియడల వచ్చినమొదల చేతు తీర్మానములకు మిరందరు అంగీకరించినట్లై ఎంచ బడుదురు.

చిత్తగించలేక

కార్యదర్శి బి. నారాయణమూర్తి.

వై వివరించినప్రకారము నోటీసులు అమృతయవడి మిటింగు యొక్క ౧౧ రోజులు క్యవధిపుండగనే అన్ని గా ముందులో నన్న మొదలకు రవాణాచేయబడినవి. మండల సభకు ౨ గంటలకు గాని లేక అంత కన్నకాని విరాళ ములు దయచేయించినవారందరూ ఆహ్వానసంఘమునకు మొదలగా వచ్చి కొనబడిరి. ఆప్రకారము అన్యగ్రామముల లోని మొదల ౧౭ గురు కలరు. ఏకందరకు నిల్లు నోటీసులు పంపించినను 3-౧౧-౧౧ తేదీ సాయంకాలమునకు వారెవ రును రాలేదు. ఈజరయినవారు ౧౧ గురు కలరు. మ-రా-శ్రీ, ఆశక్తి మొకట్రాయయ్యగారి ఆధిపత్యముక్రింద సభ సాగి రంభయినది.

ప్రారంభముగానే మ-రా-శ్రీ, చావలి నారాయణ రావు బి. ఏ గారు." యాద్రవ్యమును ఖమ్మ వెట్టుటకు ఏవ యిన ఒకసంభవ వత్తుదాలేక ఆహ్వానసంఘమువారు వారి కుచితమని తోచినంతి ఖమ్మ వెట్టుకమ్మనా? అం సభవాని ప్రశ్నించిరి. అందుకు సభవారందరూ ఆహ్వానసంఘము వారి కుచితమని తోచినంతి ఖమ్మ వెట్టుకమ్మననియు; అందులో రాజీయోదేశమున వివరములకు ఖమ్మ వెట్టుట సంఘము వారి ముఖ్యోదేశమనియు సభవారందరు ఏకగ్రీవముగా నడి

విరి, పిమ్మట మ-రా-శ్రీ, యస్. రామయ్యగారు యీక్రిం దితిర్మానమును ఉపపాదించగా మ-రా-శ్రీ బి. నారాయణ మూర్తిగారు మ-రా-శ్రీ, జో రావచంద్రకావుగారు బలపరచిరి.

తీర్మానము

"వెద్దాపురంలోని తాలూకా సంఘమునకు కొంతసామ్యు సంఘా వుంచుటమన్న విజ్ఞోయ మిమోయలు వోయకు కుర్చీలు బల్లలు కగైరాల నిమిత్తము కొంతసామ్యు వినియో పించుటను అవసరమైనట్లున్నది."

ఈతీర్మానమును సభవారందరూ ఏకగ్రీవముగా అంగీ కరించిరి. యీతీర్మానమునకు మ-రా-శ్రీ, బి. కృష్ణబ్రహ్మం గారు యీక్రింది అమెండుమెంటును ఉపపాదించగా మ-రా-శ్రీ, చల్లా నువ్వా రావు బి. ఏ. గారు బలపరచిరి.

అమెండుమెంటు.

"వెద్దాపురంలోని లక్ష్మీవిలాస సంఘమువారి ప్రధా నోదేశములలో రాజీయోదేశమును ఒకటిగా చేర్చుకొనమెడ ల, కాశ్యలేమయిన భవనము సంపాదించుకొనుపుకు కొంత సామ్యును తాలూకా సంఘముయొక్క ఫండులోనుండి యిచ్చు టకును అంతవరకు సదరు సామ్యు తాలూకా సంఘముయొ క్క ఫండులోనే చేర్చియుండుటకు అవసరమైనట్లున్నది." దీనిని సభవారి 18 గురు హత్యము అంగీకరించిరి. అందుచేత అమెండుమెంటుతో నూడిన మొదటితీర్మానమును సభవారు ఆమోదించిరి.

పిమ్మట ఆలోయండియా కాలగ్రెగూకమిటికి ౨5-0-0 బల చందా పంపించుట ఆశక్యమని మ॥ రా జుగుమిల్ల వెంకట రమణయ్యగారు ఉపపాదించగా అవసరాల రామరావు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారున్నా దూర్భాసుల వెంకటకాస్తులుగా రన్నా బలపరచిరి. ఈ తీర్మానమును వోయకు వెట్టింపగా 12 గురు నిరాకరించిరి. గాన సదరు తీర్మానము రద్దయి నది. తుని హైస్కూలు పిల్లలంద్రు తమచేదుమింటకు కల్లుబు కు, కొంత సామ్యు దయచేయమ అని వెట్టిన దరభాస్తున్నా వెద్దాపురం "పూరు అసోసియేషను" వారు వెట్టిన దరభాస్తు న్నా సభవారు ఏకగ్రీవముగా నిరాకరించిరి. వెద్దాపురం అన్న దాన సమాజమువారి దరభాస్తునూ పరవతి సంఘమువారి దర కాస్తునూ వారంతలవారే విడుద్రా చేసి కొనిరి. వెద్దాపురం ప్లిడ్జర్ అసోసియేషను కరీపుర సెక్రటరీగారు వెట్టినదరభాస్తు కూడా వారే విడుద్రా చేసి కొనిరి.

ఎక్వరను యదృష్టభాగ్యులక్రింద కొంతదక్కును ని మ్మరి కోరనూ లేదు. వ్యాఖ్య వాడులు ఎక్వరమా వాటికో ళ్లు నూయనూలేదు. మన మండలవాసి నిజమయిన పేరుతో బయటకు వచ్చి ఎవరినో ఎవరికల్లమాయబడినదో లోకము నకు తెలియజేయుగాక!

పిమ్మట ౪75-0-0 తాలూకాసంఘమునకు ఫండు గా నుంచుటమన్న అందులో నుంచి 75-0-0 బల వైక వివరిం చిన అమెండుమెంటు క్రింద లక్ష్మీవిలాససంఘము వారికి యిచ్చుటమన్న మిగతా ౪00-0-0 బల "విజ్ఞోయ మిమోరి యలు టపుకువోయకు కుర్చీలు బల్లలు కగైరాల నిమిత్తం యిచ్చుటమను సభ వారేకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. అంతట ముగిసినది.

విజ్ఞోయ టపుకువోయ వెద్దాపురంలో 1908 సం॥ లో స్థాపన చేయబడినది. అప్పటినుండి యూరాజీయ, సాం ఘిక, మత సంబంధ సభలు అన్నియు నీభవనము నండే జరుగు చున్నవి. సదరు టపుకువోయ ఒక్క వ్యాఖ్యవాదులకే గాక ఉపాధ్యాయులకునూ, గవర్నమెంటు ఉద్యోగి యులకునూ, వర్తకులకునూ, యితర ప్రయివేటు జల్పికిని ఉపయోగపడుచున్నది. అందులో హామిమతభేదములేక అందరు నూ మొదలగా నుండవచ్చును అట్లే ఉపయోగపడు చున్నది గాని మన మండలవాసి భృతపడినది ఒక్క వ్యాఖ్యవాదుల కు మాత్రమేగాదు. లక్ష్మీవిలాస సంఘమునూడ నట్టిదయే.

వై ప్రకారము కాత్రుసమృతముగాజరిగిన సభయొక్క తీర్మానములను గ్రహించలేక మనమండలవాసి సత్యేతర సంగ తులతో ప్రతికూ వ్యాఖ్యయవలెయు ముఖ్యోదేశముగా వెట్టి కొని యుండవచ్చును. ఇట్టిసభలు మన మండలవాసి యనునట్లు వికమత్యమునకు ఎప్పుడునూ భంగము కలగజేయ నేరవు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జన్మ

తులం 1 కి దూ. 3-4-0

గోరొజనము తులం ౧కి 2-౦-౦

కుంకుమ పువ్వు తులం ౧-కి దూ. 2-0-0.

రసభసమ్మ తులం 1-కి అణాలు 0-10-0

అమృతాంజనం దీపో 6, కంబుకట్టి పిడి, మదగాను.

జేపట్టును. రాధసాహసముచూచిన యాశ్చర్యమును, కడపట
వామె నిందుచుండి భర్తగృహమునుండి దీక్షానిష్ఠావ్రువో

నిచారమునా కట్టిగక మానదు. అంతమాధ్యామముని చరి కోల

...

యు సందర్భోచితముగను నులభముగ నర్థమగును నుండెను. ఒకటింటి కానగతి కూలీలు పశుశ్రమలూహితయును ప్రదర్శించుటచేను, అధునికకవులలో కొంద రిషమయును కొన్ని కవలలను నాటకములను వ్రాసినచో కూలీలనును స్త్రీ దీపోక నిలుచుట దుర్లభము. అందుచే తమ సామర్థ్యమును దేశమునకై వినియోగించినవార లగుదురు. గ్రంథకర్త దేశహితముగనుట్టి కథ నెన్ని నందల కెంతయు బ్రకటనమును. ఈపాత్రయును తెందునందల పుటలు గలవు. వెల 10 అణాలు. కావలసిన వారు హోదీబు రామా దాస్యగారు, ఏలూరు అవి ప్రచురతెను.

ఈ గంధమును విమర్శించుచు దంటు కృష్ణమూర్తి గారు
మాకిటు బహిసిరి.

(నవల) ఇది మూగ్రామములలోని బాలిపాఠశాలవిద్యార్థి నులకు స్పెషల్ ప్రైజ్ గా నమించిరి కీముబడెను. ఇది నవల యనుపేరేగాని కొంతవరకు కథనరీతి, నవనవాటికయు వలెను నున్నది. కల్పనాచాతుర్యమేమియులేదు. నవల మండవలసిన లక్షణము లంతగాకానరావు. కథాసందర్భము కొన్నిచోట్ల కలియకయున్నది. కాకికములు మంచివికావు. పుటలు 84. ఈ సైజుగ్రంథముల నూరుపుటలు 0-6-0 చొప్పునకాలికొలెందు చేయించి, పోస్టేజి భరించి ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రంథాలయము వారి సొంతయన్నాడు. దానినిబట్టికూడ ఇది రేపరుకనరై నను గు 0-6-0 లకు మించి నుండదు. దీనినిన గు 0-12-0. ఇది కేవలముద్రాద్రాక్షనకొరకు దగాగా అయ్యుచుండునవలలలో నొకటి. పాఠశాలలో బహుశుతిగా విచ్చుటకుగాని గ్రంథ భాండాగారముల యందుంచుటకుగాని తగదు. ఇట్టిగ్రంథకర్త లేకదా కండ్లారజూచి, పాఠశాలవలన గాని ఏవలన కానుటను పొలులేనిస్థితి దీనికొనవచ్చు మంచి నవలలనగుండ నయ్యు లే స్థితికి దీనికొనవచ్చునా? విచక్షణము పరిగ్రంథమును విమర్శించినగాని, యిట్టిగ్రంథము లింకను ముప్పతిష్టులుగా బహులువెడలగలవు. ఈగ్రంథము విశాఖపట్టణ మందలి. బి. వి. రమణయ్యగారుచే రచియింపబడి, బి. కృష్ణవేణయ్యగారుచే పరికటింపబడెను.

(ఆంధ్రపరిశోధక సభవారిచే)

ఇది యాంధ్రజేత గ్రంథాలయ సమాజమువారి పక్షమున
సంపత్సర్వమునకు నాజున్న భాగములుగా ప్రచురింపబడును.
కార్యస్థానము బ్రజాపాద. దీనినిగూర్చి పీఠికలో “గ్రంథాలయో
ధ్యమము గ్రంథములనుగూర్చిన దగుటచేతను గ్రంథములు
వాఙ్మయాత్మకము లగుటచేతను వాఙ్మయాభివృద్ధిని గూర్చి
నట్టియు చరిత్రపరిశోధనలను గూర్చినట్టియు వ్యాసములించు
ప్రచురింపబడును. ఈనాటి గ్రంథాలయములు ప్రత్యేకగ్రంథ
సమాహములేగాక మనజునియొక్క సమస్తజ్ఞానేంద్రియముల
మూలకముగను మరుజుని మనుష్యత్వమును వ్యక్తీకరింపజేయు
సాధనముల సమకూర్చునై యుండుటచే చిత్రకళల యభి
వృద్ధినిగూర్చిన వ్యాసములుకూడ నిందు ప్రకటింపబడును.”
ఈ పత్రికయందలి మొదటి 40 పత్రములును గ్రంథాలయ
ముల గూర్చియు, వానివలన గలుగు సుపయోగములను
గూర్చియు, వానిని బ్రోత్సహింపదగు మార్గములను గూర్చియు
ధరులు (కార్మిక్ వంటివారు) వానికై చేయదగిన సహాయ
మునుగూర్చియు, మున్నటిందు వ్యాసములఁ గల్గియున్నవి.
శేషించిన భాగమున భాషావిషయమున (1) “సారస్వత జీవ
నము (2) ఆంధ్రమునననుస్థాపనము (3) మనుచరిత్రనాయకము
అను వ్యాసములును చారిత్రక చర్చల విషయమున (1) నాచన
సోమనాధుడు (2) త్తుత్రయగనునాటి హిందూగ్రంథము; వారి
యుడువులు? అను వ్యాసములును, గ్రంథాలయములను
గూర్చిన యాచుటలే మరికొన్నియు గలవు.

“సారస్వతీవనము” అనగా గ్రంథములు వ్రాయుటయే
వృత్తిగా గ్రహించుటయని యా వ్యాసము వ్రాసిన వారభిప్రాయపడినటున్నది గాని యా పదమున కది యర్థము కాదు.

వ్యాసముని పదామృతాచారినని. శ్రీలిఖితములుగలవు.
ఇది పులికేశుని నందిలి వ్యాసములందలి భాషా విశేషముల
జిగ్గించుట యంత యవసరము కాదు. [బు. శ్రీ]

అరవింద.

ఈశవల్లభధరుభాగము నందుకొంటిమి. ద్వితీయభాగమునూడవేరనగాని మాతృత్వప్రాయమును పూర్తిగ జెల్లడింపజాము. అంగునవలూ ప్రపంచమునకు జేసిన బార్హిరై నాడ్లుగాని “మేమిడిట్టను” అనుశబ్దము మాతృకగ్గని ఈశవల్లభుగ్రంథకర్తయగు విజయూరి వేంకటలక్ష్మీ పరమింహారావుగాయరయించిరని భూమికలో ప్రకటింపబడినది. గుంటూరునందలి గమోడ్డిగిగ్రంథమాలవారి నవలను చతుర్థప్రచురణముగ ప్రకటించి ద్వితీయభాగమును పంచమ ప్రచురణముగ ప్రయంతురని తెలియుచున్నది.

విద్యార్థులమీదను తారాజువల్లనూ కాజ్ఞుట వలన
కనితీరక పోవుటచేత కాదా? ఆచంపుటోనిచూ కొందరు
క్రిస్టియనులు రిఫార్టుచేసికొని క్రిస్టియను చారిరిఫార్టు
క్రిస్టియ విద్యార్థులను కాలేజీలకి వెళ్ళు గొట్టిరి. రిఫార్టు
చేసికొని వారే వదలి పోసినారో. లేనా క్రిస్టియనుగారే వదలి
పోసినారో ఏలాగో ఒకలాగున ప్రజలకుపేక్ష గల తత్వజ్ఞుల కుట్ట
వాళ్ళు ఆనాటిరాత్రీ విద్యార్థుల సమదాయములనున్నచు,
శిక్షకు తప్పించుకొనిరి. ప్రజలకుపేక్ష గలవారి పిల్లల పేర్లను
రిఫార్టుచేయవారు రిఫార్టులో పేర్లగలగా? ఒకపేరే రిఫార్టు
చేసి: యెదురు క్రిస్టియనులను శిక్షించెదరా? అట్టివారి పిల్ల
లను విదవి పెట్టియెవల మిగిలి వారికి ఏమా పోసినను
చేయకుచ్చును. మిగిలిన పిల్లలను పాఠశాల సహాయమేమియ్యలేదు
అదేనా న్యాయము?

జాగిరి సంగతులు చదివించుటకు, శత్రువులను కాల
క్షేపముచేయుచున్న పాపములను పోషించునాశ్రమము కలదు లేదని
తెల్పెడియుచున్నది; దిగవల్లివాడే ప్రతి విద్యార్థులచే ఎరవి
రర్థము చుట్టుకొట్టుతగు సముద్రమునుండి; ఇంద్రునిగోవు
చున్న విద్యార్థులనిగదా తారాజుగ్రులను కాలినిచూచు నెమ్మ
దిగ వాచుచున్న పాపముకాని కూడ వారుగా తెలియు
చున్నది; కన్యాయానము కాదు ద్వైవిచారి నిహృత్తును నిమ్మ
కూడవను కూడ బోధనను చెప్పుచి, జాగిరిసంగతు లిట్లుండ
నివాసము లంత కలి శిక్షను ఎప్పు యెప్పు శా తెలియజేస్తుచి.

జిల్లీంచువడిన విద్యార్థులు ప్రస్థానానికి జరిగిన
సంగతిని సునవితేజోమలుకు జెల్లగా, ఆయన హెచ్చార్పును
జెల్లగా జెల్లచుచి. హెచ్చార్పు పాఠశాలకు జెల్లగా ఆయన
ప్రస్థానానికి జెల్లచుచి. ప్రస్థానానికి హెచ్చార్పు
జెల్లచుచు ఈ జిల్లీంచువడి వారిని ఇటుఅటు కాళ్లు అరిగే
లాచున బిప్పివారేకాని, విద్యార్థుల సునవని ఎంతమాత్రమును
విడచిడు; వినుకుడుగనే పంపింజు నిశ్చించి, ఇంతలెఱు ఘోర
మైన అవార్థులు జేసెదరుగ నా అభిసారును.

విభాగపట్ను చూడమన్న మొదటి మాట విద్యార్థిని చూడ గారు స్త్రీని చూడ రోడ్డు వెళ్ళగా, ఆ స్త్రీని చూచి విద్యార్థుల వద్దనుండి సంచాయిషీ పుచ్చుకొనిన తరువాత వారిలను తప్పు లేదని శిక్షించుకుండగ నే కవచి వేసిరి. తన తోటి స్త్రీని పాలు గారు సంచాయిషీ మొదలునని పుచ్చుకొని కేసునిచారణచేయగా, ఎ. వి. ఎస్. కాలేజీ స్త్రీని పాలు గారు తప్పు చేసినా రనుకొనిన విద్యార్థులను ఎట్టి సంచాయిషీ తవగ కుండగ నే కఠినముగా శిక్షించిరి. ఇందువలన చూడగా స్త్రీని పాలు గారు, ఎవరు చెప్పుటలకు చేసికో కాలి, విద్యార్థులను ఆన్యాదులుగా కఠిన శిక్ష విధించి విద్యార్థుల జీవిత మెల్లరు పాడుచేసిరి ఎవరు అచకొనరు?

ఇట్టి ఆస్థానము తమకన్నుల యెదుట జరుగ గామాది
కావునన్నిపు వానులు సహించి ఎట్లు ఊరకుండు గలిగి
మీ గ్రహింప జాలకున్నాను. ఇప్పుడు దీనిని గురించి

ఇందుమణి.

ఈ సవలకు శ్రీ రమేశ చంద్రశాస్త్రి గారు ఇండియన్ మండ్రీక్రిస్టియన్ పేరీట్ ఆంగ్లభాషలో రచించిన గ్రంథము మూలము. మూలమున గొన్ని మార్పులు చేసి నాసితి నని పీఠికయందు గ్రంథకర్తయే దెల్పును. కాని సవలకు జరుపుకొను మార్పు నొందిన కథాభాగములు జేరుక నుండక పోయిన నీయను గల యుగట్లు కథాక్రమమునకు దిమిడిపోయెను. ఒక భాషలో నుండిన మరియొక భాషలోనికి దెచ్చుట గష్టమని యట్టివాని నిర్వహించ బూనినవారికే దెలియును. సంస్కృతమున భాషకు మాతృకయైనను సంస్కృతపాటకముల నాంగ్రికరించుటగా నెందరు కష్టము రసవిహీన మగుటచే నిష్ఫలమనోరథము కాలేదు. ఈ సవల నట్లు రసహీనము కాకుండ జేయుటకు గ్రంథకర్త యెంతయో శ్రమపడియుండవలెను. గ్రంథము చదువుచో చదువరి పాఠశాలయొక్క వివిధానస్థలము బొందుచు వారు విచారించుచో విచారమును, సంశయ మొందుచో సంతసమునొందును. కథా నాయక సత్కులీన, సత్కులీనుని భార్య, భర్త దుర్మార్గు సహవాసము చేయు నాతనితండ్రి నాతని నిజ వెడలెడిచెనా. వాస్తవ్యవీధితులై తుదకు నిజ గ్రామమునువీడి మడవుబుట్టి దైవశక్తున నొకయోగినిగలదికొని కుశూలజేసి ధనమునుపడసి దేశహితైక కంకణబద్ధులై నిశాలవిభాగితుని గాంచెను. భార్యయు భర్తయొడవాటనకు సహించక తండ్రి గృహమును వీడి యరణ్యముల పాలయ్యె. అచ్చట చోక మామజేన ధారిచే పడి యస్సానునకు బంపబడెను. ఈరంగమునందు కథా నాయకయొక్క యమానుకత్వము సజ్జాయము జూచిన మనస్త్రీలను విద్య యొక యావశ్యకమో తెలియగలదు ఆవల యస్సానుతోటల యధికారుల దౌష్ట్యమును గనిన కుపిత ననన్ముఖ కానిచారెవ్వరు నుండరు. ఈనవాత రాధా శుభకృతులయొక్కయు రామ యాదవబాండ్లియొక్కయు రహస్య నామమున బ్రతర్థించుచున్న తన భర్త సాహాయ్యమునలనను నామెభర్త గృహమున చేరును. కాని రాధా ప్రేరితసంకళము నలన భర్తగృహము తెలియ కారణము మరల నాగృహమును వీడి తండ్రిగృహమును జేరును. తండ్రికలిగియున్నవాని యావలికి దోసనున్న సమయమున మరల భర్తకచ్చి నామెను

తమ సంగతి కాదనితలచి, పెద్దతనము శ్రద్ధతీసికొననియెడల
రేపు పెద్దలపిల్లలకే ఇట్టితనాదు మైనకను జగవచ్చును. కా
బట్టి ఈవిషయమే విశాఖపట్టణపు పాఠశాలదర్శితగినశ్రద్ధక
నించి పోచేయుటకు కోరుచున్నాను. అన్యాయముగా క్షేమిం
పబడిన విద్యార్థులను, విద్యాశాఖాధికార్లు తగిన న్యాయము
దయచేసెదరని నమ్ముచున్నాను.

దైవక్షయ గారముల చెప్పిరి. గతి 4 సంవత్సరములనుండి
యొ పాండిత్యమున దొరతమున వారి కభిలాషలను పాతకాల
లనును సమీపమునందే మహామారి వ్యాధి కలుగించుచుండెను. దీని
వడండుటకు దొరతమున రాష్ట్రముల నాక్రమించి పాట్ల
కభిలాష పాతకాల బోధనాభ్యసన కభిలాష పాతకాల
నుండియు నధికమును ద్రవ్యమును వ్యయపరచి కట్టించి - పా
ట్లనాక్రమకభిలాషలను జేయు యంతరికపాతకాలలను
మధ్యభాగమున నీమందిరములు కట్టబడినవి. దొరతనమున
పాతకాలలను కభిలాషలనున్నటికి కేరవ్యాధియు కలుగు
కట్టించబడినవి - పరిశ్రామిక తనగములు పాట్లు - కట్ట
భాగలను రాంచీపట్టణములలోను పట్టుగోడు ప్రైయినింగు
పాతకాలలు ముజఫరాబాదు భాగలనులలోను ఏర్పరుప
బడినవి - ప్రతిదీనిజనులలోనుగూడకాట్టి ఏర్పరుపబడినవి -
ఉరమాభావ యొపాధ్యాయులను నిర్వంధమునంబడినవి
స్త్రీలను ప్రైయినింగు తరగతి ముజఫరాబాదులో నేర్పరుపబడి
నవి - బంకిపూరు స్త్రీలను ప్రైయినింగుకాతేజి గలను - 6
గురు ఇన్స్పెక్టరులు 1 ఇన్స్పెక్ట్రీనుగారు - పరిశీలించి
జనునకును ఒక ఆఫీసెంటు ఇన్స్పెక్ట్రీనును ఒకమహమ్మదీయ
ఇన్స్పెక్టరును గలరు కొయబాతులవారికి ప్రత్యేకపు ఇన్స్పె
క్టరులు గలరు. ముజఫరపూరును సంస్కృతకభిలాషాభవ
నములు నిర్మింపబడుచున్నవి. స్త్రీ జగన్నాథును మర
యొక సంస్కృత కభిలాష ఏర్పరుపబడును. పాట్లు విశ్వ
విద్యాలయ విషయక ప్రతిములు త్వరలో ఇండియా మంత్రి
గారికి పంపించబడును. స్త్రీల యొన్నతి పాతకాలలు చెడే
రపడినవి కట్టబడి కభిలాషా తరగతు లేర్పరుపబడినవి బంకి
పూరుములో గూడ నేర్పరుపబడును కట్టములలోను బంకిపూరుము
లోను లకు స్త్రీకభిలాష లేర్పరుపబడుగలవు

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 18 వ తేదీ

గురువారము

మన పారిశ్రామిక శాఖ.

మన పారిశ్రామిక శాఖకు సంబంధించిన 1914, 1915-వ సంవత్సరపు రిపోర్టు ప్రకటించబడినది. ఈ శాఖ ఇప్పటి సమయమున మిక్కిలి ముఖ్యమైన దనియు దీని కార్యక్రమమును దేశమంతయును శ్రద్ధతో కాచియున్నదనియు ప్రత్యేకించి వ్రాయవలసినది లేదు. పరిశ్రమలకు సంబంధించి ఈ శాఖాధికారుల పుష్కలమైన పరిశీలన ప్రకటనములను మేము విమర్శింపగా నవలోకించియుండు మాచగువరులకు నేటి విమర్శలో కొన్ని విషయములు ప్రాతవిగా దోహదవచ్చును. కాని ఇటీవల లోకమునకు ప్రకటించబడిన ప్రకటనములకును నేటి ప్రకటనకును ముఖ్యతారతమ్యములు రెండు కన్పించుచున్నవి. ఇటీవల మా పరిశ్రమ శాఖాధికారి గారు అది సాధ్యము గాదనియు ఇది సాధ్యము గాదనియు ఆపరిశ్రమ ఈ దేశమున పొసగదనియు ఈ పరిశ్రమ ఈ దేశమునకు పొసగదనియు మున్నగు నంగములను వ్రాసి కొంత ప్రజలకు నిరుత్సాహము కలుగజేసి తమయెడలను నొకవిధముగా ననుమాన భావమును కలిగించిరి. నేటి రిపోర్టులో నిఘాయత్రముఖముగా కానవచ్చుట లేదు. అంతే కాక మన పరిశ్రామిక శాఖాధికారి గారు కొనికొన్ని విషయములలో మైసూరు పరిశ్రమా శాఖాధికారిగారితో సంప్రతించుకొని పని జరుపనిశ్చయించియుండుటయు శుభమాచకము. ఆత్మేచ్ఛగా చాటగుటగాదు మైసూరు పరిశ్రమా శాఖాధికారిగారు నీచే పరిశ్రమోపకరణ మిదగ్గర గాజధానిలో చేసి అల్యూమినియము లోలుపరిశ్రమలను విజయవంతము లొనర్చినారు. నీచే న్యవనాయక పరిశ్రమకు పంపులు మున్నగు నుత్పత్తి నులను జతపరచి అభివృద్ధిమార్గము లరసినారు. మద్రాసు స్థానిక ప్రభుత్వము వారికింద పనిచేసిన దానికంటెను ఎక్కువ స్వతంత్ర తరముగా మైసూరు సంస్థానమున పని చేయుటకు వీరికి నవకాశముబిడ్చి యున్నది. గావున వీరితో సంప్రతించుకొని పని చేయ బూనియుండు మా పరిశ్రమా శాఖాధికారియగు బ్రెస్లరుగారు వివేకమార్గమునే అవలంబించినారని మా యభిప్రాయము. బ్రెస్లరుగారి రిపోర్టులో పరిశ్రామికవిద్యను గురించి చెప్పబడిన విషయము ప్రత్యేకముగా విమర్శనీయముగుటచే ఆవిద్య మిక్కిలి యసంతృప్తికరస్థితియందున్నదని మాత్రము వ్రాసి వదలి తక్కిన విషయములను విమర్శింప నెంచితిమి. పరిశ్రామిక సంగతులను లోకులకు నుత్తర ప్రత్యుత్తరముల మూలముగా బెలుపుట, యంత్ర నిర్మాణాదిక ములలో సలహా నిచ్చుట, బోరింగు అనగా సాతాళ గంగకై లోలముట, కర్మాగారము, ప్రయోగములు ప్రదర్శనములు అను సీ ప్రత్యేక విభాగములను నీ శాఖవారు తమ యధికారమున నుంచుకొని వీని సందర్శనమున పరిశ్రమచేసినారు. ఉత్తర ప్రత్యుత్తర శాఖలో తామును తమకు మిగిలినయొక్క గురూస్తాయును పనిచేయువలసి యున్నందున విశేషము

పని జరుగ లేదనియు ముఖముఖగా విషయముల నెఱుంగ గోరువానికి నవకాశములు కలుగ లేదనియు బ్రెస్లరుగారు వ్రాయుచున్నారు. తమకు చేరిన ప్రశ్నలనేకములు వ్యాపారవిషయకములనియు వ్యాపారస్థు లీ యుత్తరప్రత్యుత్తరోపశాఖకు ప్రాధాన్యమిచ్చుట సంతృప్తికరమనియు వభిప్రాయపడుచున్నారు. వ్యాపారవిషయమున నెఱుగో విజ్ఞాన మీదేశమున కావలసి యున్నది. ఆవిజ్ఞానమును ఈ పరిశ్రామిక శాఖవారు సంపాదించి పెట్టెదరని తలచినవారి యాశలు వచ్చునునవి. కారణము బ్రెస్లరుగారి వ్రాతమూలకముగ నే తెలుపవలసి. ఎన్నియో లెక్క లాదిగా గల. వానిని తాము చేర్చినారటగాని వానిని సక్రమముగా వివరిసి యుపయోగపడదని నిజవాదలేరట! ప్రభుత్వమువారిట్టి నిరుపయోగ స్థితియందే విషయములను వదలినారో పరిశ్రమ శాఖాధికారిగారేల ప్రభుత్వమువాచేత తగినయేర్పాటులను చేయించలేనో మాకు గోచరము కాక యున్నది. యంత్ర నిర్మాణాదికములకు సలహాలిచ్చు కార్యవిభాగమున కొంతపని జరిగినది 152 నిర్మాణములు ఈ శాఖవారియలో వనలోనికి వచ్చినవి. అందులో సగముపంపులకు సంబంధించినవి. సగముపరిశ్రమలకు సంబంధించినవి. పరిశ్రమలలో బియ్యపుమర లే మిక్కిలి హెచ్చుగా కానవచ్చుచున్నది. అనగా నిజమైన యుత్పత్తికరముగు పరిశ్రమ లేనే లేదని యర్థ మగుచున్నది. ఇది యెంతయు శోచనీయము. స్వల్పసాంపత్తిక భృతిక పరిశ్రమ శాఖ వారు పంపులు యంత్రములను మూడు పర్యాయములు పరీక్షించుట కేర్పాటు లొనర్చి యుండుట యుపయోగకరము. యంత్రములలోని స్వల్పభాగములను ఎప్పుటికి పుడు సిద్ధముగా సరఫరాచేయ సమకర్తయిండుటయు పరిశ్రామకులకు నెంతోలాభకరము. మైసూరుపద్ధతి నడుపించి పరిశ్రామిక శాఖవారే రైతులు అప్పులకు పెట్టుదరఖాస్తునాలోచించి అప్పులు మంజూరుచేయుటకు సధికారము కలవారుగా నుండవలెననియు రైతులకు నవనోప కరణములు మున్నగువానిని వాయిదాల మీద కొనుటకు ఏర్పాటులు చేయవలయుననియు పరిశ్రమాధికారి ప్రభుత్వమువారికి చేసి యుండు సలహాలు సమ్మోద నీయములు. 1914-15 లో బోరింగుపని ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రములలో నెక్కువ జరిగినదనియు నూటికి 70 వంతున విజయము సమకూరినదనియు వినుటకు సంతసించుచున్నాము. ప్రయోగములు ప్రదర్శనములే యీ పరిశ్రామిక శాఖవారి కార్యక్రమములో ముఖ్యతమములు. ప్రయోగములు విజయము లయి ప్రయోగపూర్వకముగా పరీక్షించబడిన పరిశ్రమలు ఆర్థికముగా ఫలవంతమగు నని ప్రదర్శింపబడవలసియున్నవి. మన పరిశ్రామిక శాఖవారు ప్రారంభించిన ప్రయోగము లెవ్వయు నికను నాయవస్థను దాటిరా లేదు. ముందు సంవత్సరమున అనగా 1915-16 లో మూడు ప్రయోగములు ప్రదర్శనావస్థ నందునని బ్రెస్లరుగారు వ్రాయుట యొకరిటిగా సంతృప్తికరము. నేత పరిశ్రమలో మర మగ్గములు తిరునల్వేలిజిల్లాలో బాగుగా పాడుకొన నారంభించినవి. అచ్చట నూటికి పది మగ్గములు మొత్తము 16,800 మగ్గములు మర మగ్గములే యట. ఒకవిద్యావంతుడగు యువకుడు ప్రారంభింప నిమరమగ్గము పద్ధతి యల్లకొనిపోయినదట! పరిశ్రామిక శాఖకు చేరిన నేత సంఘమువారు ఇదివరకు దక్షిణజిల్లాలలోనే పనిచేయుచుండిరి. కడచిన ఆగస్టు

నుండి కృష్ణా గోదావరి జిల్లాలలో పనిచేయుటకు మరియొక సంఘ మేర్పడియుండుట సంతృప్తికరము. బరహంపురమునకు సూపరింటెంటు వెల్లియుండి రట! అచ్చట పట్టుమగ్గములు 1000 నూ.కి 331 కి తగ్గినవట! కారణము మూలధనస్వాముల నార్జన్యమే యట! ఇప్పటికిని అట్టి కార్జన్యము కలదా? దానిని తగ్గించుటకేమి చేయవలెను? ఏమిచేతము? అను ప్రశ్నలు వారిని బాధించినట్లు కానరానందులకు చింతించుచున్నాము. ప్రయోగములలో పెన్సిలు గాజులకు సంబంధించి విజయవంతమైనవి. స్వదేశోత్సాహపు శిథిలములుగా నుండిన పెన్సిలు కర్మాగారమును తాము తీసికొని మన పరిశ్రమ శాఖాధికారిగారు తరుచితపండితుల నేర్పరచి మూడు మాసములలో ఒకరిటి పెన్సిలు సిద్ధముచేయించి రట! కాని ఆపండితుడు గాగ్రైటును అనగా పెన్సిలులోహమును శుభ్రపరచ లేనందున ను ఇంకను తగినకట్టుకు నేర్పాటులు చేయనందునను పెన్సిలులమ్ముటకు సాహసంలేదట! గాగ్రైటును శుద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నములుజరుగుచున్నవనియు అలవిశాఖవారి సాయమున 8 రకములకట్టు ఏర్పరచియుంచబడినదనియు పరిశ్రమ సాగవచ్చుననియు వినుటకు ముద ముందుచున్నారము. గాజవిషయమున నీ మాత్రపు శ్రమత్సాహమైనను లేకుండుట విపాదకరము. పండితుడనుకొనినవాని నొకనిని నియమించిరట! అతడేమియు చేయలేకపోయెనట! ఆతనిని తీసివేసిరట! మద్రాసులో కంపెనీ గాజుచేయుచుండినప్పుడు గాజునకు కలుపు సామగ్రి లింతింత యనుట రహస్యముగా నుండెదట! అందుచేత కష్టము. వాటిల్లినదట! ఆమోతాదులను నిటీవల రాజధాని కళాశాలలోని రాసాయనిక పండితుడు కనిపెట్టి చెప్పుదుమనాడట గాని ఆతడు ఋజుబాధితుడై వెదలిపోవుటచేత బ్రెస్లరుగా రేమియు చేయలేకున్నారు! అయినను ఇటీవల చేసినబుడ్లు విజయము కలుగ వచ్చునను ఆశను గొల్పునవిగా నున్నవట! సరియైన పండితుని బెల్జియమునుండి యైక మాస్థానిక ప్రభుత్వము వారు తెప్పించజాలరా? బొంబాయిపద్ధతి తెలంగాణలోను అలహాబాదుకడ నుండు నేయినిలోను గల గాజు కర్మాగారము లైనను సాయ మొసంగజాలవా? ఒక్క స్థానిక ప్రభుత్వపుశక్తి ఆధార ముండియు మా పరిశ్రామిక శాఖాధికారి ఈరీతి వాపోవుట సామాన్యులకు చిత్రముగా దోచకపోదు. కాగితము సబ్బు విషయము లెత్తుకొనబడినవి గాని గమనింపదగినదేదియు కానరాదు. తగినంతపని చేయుటకు వీలులేదని వాపోవుటే వినవచ్చుచున్నది. చక్కెర పంకకు దిగినను నింతియే సింగనల్లూరులోను హాసపేటలోను బెల్లము చేయుట తలపెట్టబడి అందుకు కలిగిన యాటంకములు వర్ణింపబడినవే కాని చక్కెర మాటయే లేదు మొత్తముమీద బ్రెస్లరుగారి చేయనిదియుగాక శాఖ అటు పడుచేసినయు గాక చేయగలదియు గాక చేయలేనిదియు గాక యవలంబించుండుటవిధితము. ఇంతముఖ్యమగు శాఖను ఈస్థితియందు వదలియుండుట స్థానిక ప్రభుత్వము వారికి తగియుండ లేదు. బ్రెస్లరుగారి లెక్కను బట్టియే రు 2,30,000 ల నికరవ్యయమును జూపుశాఖకు వ్యర్థపరచుట న్యాయముగ గోచరము. కావున నుదారముగా నాలోచించి ప్రభువు లీ శాఖపభివృద్ధిలోనికి దెచ్చుమార్గము లరముచు గాక యని కోరుచున్నాము.

బరోపా మహా సంగ్రామము

ఆంగ్లయుద్ధకార్య నిర్వాహక సంఘమువారు ప్రాచ్యునకు చెప్పుట.

మె సి డో ని యా బ ల్లే రి యా వా ర్తీ పూ హ ని ర్వాహము.

గౌరిజయూను గూస్టి ఆస్త్రియానా రాందోళనము మొదలు.

అంగోనాను ముందుట - ఒక అమోకా శ్రీ తెలిపి వివరము.

మానూన హత్యకేసు - నెయ్యి జడ్జి గారు ముద్దాయాన బాహు నిరూపించుట.

ఇంగ్లండు

గౌరవమువారిని భండించుట.

బోనోలూ గారి సంజాయిషీ.

లండను నవంబరు 15:— కామస్ససభలో గౌరవము వారిని భండించినవారికి బోనోలూ గారిట్లు బహు చెప్పిరి. ఈ వారతనమునా రనుకొనవలసిన జనులముగ కార్యనిర్వాహము చేయవలసి సత్యము. కాని చేయవలసినది లేదు. ఏకక్షితి జెందవలసి సమర్థము కొందరిందు జేర్చుట కలన మునుపటికలె కార్యము సాఫీగ జరగకపోయెను. కార్యనిర్వాహక సంఘము కొందియని మాత్రము గలది యొకటి యేర్పరచుటలన లాభముగలదని నమ్మకము. ఈ సంఘము నేర్పాటుజేసి కార్యము తెల్లు జరుగునదియు సభ వారు ప్రజలను బోధింతురని నమ్ముచున్నాను. వార్తల వెలుపు విషయమున సందర్భములకు పాపుజేయుట కొక మంత్రి వెడలనన్నాడు.

దేశీయులైన విదేశీయులు.

లాహోరు నవంబరు 17:— సి॥ మి॥ గెజెట్టున కీవార్త వచ్చెను.

లండను నవంబరు 16:— సర్ ఎడ్వర్డు స్పెయరు గారును సర్ యెర్నెస్టు కానెల్ గారును పీఠికాన్నిల్ల గా నిజమిం ప బడిగద. దేశీయులైన విదేశీయులు పీఠికాన్నిల్ల గా నుండగదని నాటితెలుటు ఆప్తుకందలిబంధనము వీరి కర్తించునా యు విషయమున దివిజలోకొట్టువారు రేపునిచారించ నున్నారు.

యుద్ధకార్య నిర్వాహక సంఘమువారు

పొందునకు వెళ్లుట.

లండను నవంబరు ౧౭:— ఆస్త్రియా- సర్ ఎడ్వర్డు గ్రేబాల్బు-లామెనాల్డ్ గార్డును నైనికనాకాదళవిషయ పరి జ్ఞాతలను కరానునొకతనమువారిలో వాగోచియబడు పొందు నగరమునకు వెళ్లిన విదేశకార్యాలయమువారు తెలిపిరి.

మిత్రమండలివారి యుద్ధసభ.

లాహోరు నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:— మిత్రమండలివారిలో సంభాషణయ్యెను నందుకు ఇటలీవారు యుద్ధ సభకు ఆస్త్రియా గారి యాహ్వానము ప్రకారము పా నునీయందునని కొరి రెజెల్లెనర ప్రతిక ఆభిప్రాయపడు యున్నది. మా సహాధులంద మేము మా మిత్రులొకరు పోరు నులుపుమంటిమి. ఇతరంగముల వారు మావిషయమై పోరా యు జరుపుమంటి

సర్వీయా

బల్గేరియావారు బ్రెలిన్ మొదల బడనుండుట

లండను నవంబరు ౧౬:— బల్గేరియావారికి మారన బల గములు చేరినవి. వారి బెట్రానా ప్రాంతమునుండి బాబునా కనుమకు పడమరగార్చి యుపాధ్యక్షులతో మొదట పీఠిక వై బడి తరువాతి మొదటిపట్టుట కాలాదింపుచున్నారు. గ్రాడ్జిగద్ద రెండ్రుదేశములందు ఫ్రెంచివారు వెనుకకు బోవలసివచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. మాసిడోనియాలోని పరి స్థితి యతివేగముగ వృద్ధిపొందుచున్నది. ప్రతిహతములు త్వర లో జేయవలెను. సర్వీయాలోనున్న విదేశీయులవారుబాహు మొదటియను బోక స్ఫూటారికి బోవుచున్నారు. అం రైటరు సలానికానుండి వెళ్లుచున్నాడు.

కబానికవద్ద సర్వీయావారు నిలిచి పోరును

అంహోరు నవంబరు 17—లండను నవంబరు 15:— శత్రువు లసంఖ్యాకములగు నైస్రయను ఫిరంగులను మొత్త శత్రుముగ నుత్తరమునుండి రప్పించ గలిగినవంత నులభముగ క

బానికపోరాటమున విజయము నొందుదురు. సర్వీయావారు ఆంగ్ల ఫౌంటి నైస్రయ శత్రుముగ పోరి ఉన్నట్లును చట్టి తన సహాయమునకు వచ్చువరకును నిచ్చట నిలిచి పోరాటకు మాదుచున్నాడు. అం యొక్ స్పేంచి కంపెనీకి సర్వీయాలోని విలేఖరి దెప్పచున్నాడని పయోనిన పత్రికకు తెలియచ్చెను.

బాల్కన్ లాదలి యుద్ధము.

జరలు లన్నిగారి యభిప్రాయము.

అంహోరు నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:— బాల్కన్ లలోని యుద్ధము గానూ మనములో విడకల జేట్టాట మాత్రము నాటియులు శర్మ చక్కడ లేరు. జర్మనీవారి కక్కడ నిజము కలిగినవో తత్కాలమున నుభి మొన గూడు నేగాని జర్మనీవారి కంటేభిగో ప్రయోజనములేదు. అం హాన్స్ గెజెట్టు ప్రతినిధిగో జరలు రన్గీ గారు చెప్పిరి వయోనిన పత్రికకు తెలియచ్చెను

బాల్కన్ యుద్ధము

లండను నవంబరు ౧౭:— గాన్వరకుండి బల్గేరియను సేనలు ముందుకుపోవుట శత్రువులతో సన్నిధిక్కులను చుట్టి వేరుబడెనుండుటకై వెనుకకునుచుండి సర్వీయను వెనుకకు తొలగ జేయును. మొదటిసారి ప్రజలు భయాకాంతమై పారిపోవుచున్నారు. వెక్టోరుగిదేశరానువారిలు పురము విడిచి సెనానికాకు పోయిరి. క్రయనదివిడచిగట్టున పగాను వారు తమసానులంబులవెట్టుకొనుచు, బల్గేరియనులకధికమగు నమ్ములు కలగజేసిరి. బల్గేరియను సేన బల్తరముఖమై పారి పోవుచున్నది బల్గేరియనులు కాన్టంకొను విడిచి వెట్టిరి. వెక్ గెజెట్టు కొందరుబల్గేరియనుల స్వేయనాద్యోగులకు లాంగి పోయిరి. గ్రాడ్ పోప్రదేశమున బల్గేరియనులు ఉత్తరమునకు పోవుచున్నారు.

పరానురాధ ప్రకటనము.

లండను నవంబరు 17:— పేరిస్-పత్రికయంగమున ఒక్క ఫిరంగిదళముద్ధములు మాత్రమే జరిగింది. బల్గేరియనులతొలూకు తూర్పునైస్రయము ౧౪-వ తేది సెర్బియా విడచుగట్టుకు తీరముగ నుట్టించినది. గాని అధికమగు నమ్ములతో నీ నైస్రయ లన్నియెడలను వెనుకకు కొట్టుబడింది. వర్షాయని దక్షిణపార్శ్వము కాంతిలిగియున్నది. ఆంగ్లవరాను సేనలు ప్రమాదములకే నెగోకాస్త చేరుచున్నది.

ఇటలీ

ఆస్త్రియానా రామర్దా కొందుట.

లాహోరు నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:— గౌరిజయూనొకరు జరుగుచున్న పోరాటమతిభ తుకరమయ్యెను గౌరిజయూను గురించి తరువుగల యామర్దా నార్తాపత్రికలు రాయుటలేదు. ఈపట్టణము శత్రువులకుజక్కినవో సర్వీయా లోని పోరాటము మొక్క స్వభావము మాటుని యొప్పుకొను చున్నాడు. అం యొక్ స్పేంచీవారికి జ్యూనియండి తంతి వచ్చెనని సి॥ మి॥ గెజెట్టునకు తెలియచ్చెను.

అంగోనాను ముందుట.

వైయ్యరాలు జెప్పకది.

లండను నవంబరు ౧౭:—రాత్నల్ విశ్వవిద్యాలయ మున పట్ట పరీక్ష గా వృత్తానుకై నైస్రయరానుగన్న మిన్ సెనెల్ గ్రెగ్లియను నామ విజ్ఞానముండి యిట్టి తంతి సంపె ను. అంగోనానా గదిపుచ్చుకొన్న ఆమెరికాదేశీయురాలనే సోక్రెగ్నే. సేనలు మరి నల్లు రిటాలియాదేశీయులును ఫల హరము జేయుమంటిమి ఒక నైభాగమున పరుగులు వికప డెను. ఒక యుంజులు మెల్లయ్యెను. సేన పునుభాగము కుదర్చితిని. అప్పుడొక ఫిరంగిగుండువచ్చును వికపడెను.

ఆ గుండు ఆవరలపడి చెక్కరిన పడెను. సమీపమున నొక పెద్ద యంత్రామి కలదెను. ఆ యంత్రామిలో వృష్టికొట్టును వద్ద నాలుగు ఫిరంగులుండిను. ముందుభాగమున మరి యొకటి యుండెను. ఒకసారి వారికి అంత్రామివారు ముందు వెలు పలేను. మొట్టమొదటి ఫిరంగి నేటుకే నొవ నెమ్మదిగ బోనాగెను. మొదటి గుండుతగిలి కం తెనపడిపోయెను.తరువాత యనేకగుండ్లు ప్రయోగింపబడెను. ఒక చెక్కరినచేర, పగు యుండెను. ఎక్కడనాచిను గందరగోళమే డజలలకొలది మనుష్యులు గాయములందియు నాతులై పగుట నేనాచి తిని. నేనుమాత్రము వెనకకు యొంటిని. నా సామ్యునదెప్పు కొనుటకై రెండవతరగతి బాతునాచున్న పర్వతగడికి బో తిని. నేను వెళ్లునప్పటి కారకు తన బల్లరద్ద మృత్యుడైయుండె ను. రెండవతరగతి బాతుము విరిగి నీళ్లకొనిదెను ఎక్కడ నాచిను నాతులై నవారులు శ్రీయును విడ్డమును పురములకు పడియుండిరి. సేన నారహదారివీటిని దెప్పుకొనుటకై నా గడికి బోతిని. అప్పుడు మట్టుకు ఫిరంగులు పగుచుండెను అనే కులు శ్రీయు నా పాదములవైబడి నాయును వేడికొనిరి. సేన నాగడికిపోయి నా వెట్టుకు దెరుయందగా ఒకప్రక్క బ్రద్దలై నట్లు వింటిని నామీయగ నొక ఫిరంగిగుండు బోయిన ధ్వని వికవయ్యెను. సేన తిరితి. పీకబృహ్మ చచ్చిపడి యుండెను. ఆమెకొక గుండుతగితెను. చావు నిశ్చయముచేసి కొని బయలు తొడిగి కొని బోవెట్టుకొని నాయులారముల వెట్టుకు దీసికొని నాలో నెక్కిపోవుటకు వెనుకకు మంటిని. ప్రమాదముల నాజ్ఞ వేడెనా రెక్కకు తేరు. క్రింద సంతము గలభాగా మండెను. రెండుపడలను దింపుచున్న బోటికి బోతిని. ఆ పడలలలో రెండుది యొక్కరమ్మనని వేసియుండెను. నానిలో నిరుదమంది యుండిరి. అయినను బోటులేదని నున్న స్థానిత్యమిరి, మొదటి పడల సముద్రము లో పడి పడలలోవారు ముగి గామెను. చాల కొద్దిమందికి మాత్రమే గత్తు భట్టిలిగిచ్చిరి కలనబోవుమండిక మరియొక శ్రీయుక్తింగుగా సముద్రములోబడెను. నేనామెకు పడలలోని కిడ్చితిని కాని యామెకాళ్లు విరిగి యుండెను, గుండుజెప్పులు తిగులుచున్నవి, పడలను ఎగువ వారంభించితిమి. అంగోనా నాకు తగిలిన బాల్వెడో వారు ౬ వాచితిని, పెద్ద ధ్వనిన వచ్చెను తెంటు నేయోద తలక్రిందై 2 నిమిషములగా మునిగి పోయెను. మా పడలలోని నీరున ముయండెను. మెస్సీవా వైపు నకు పడలను నడపుమంటిమి. రోదనముచేయుచు శ్రీయుం దిడ్డమును నమ్మ బట్టుకొనిరి. వారిలోవాస్తా బ్రీకుత్తిండితిని, నాలుగుగుంటల తగువార మాకొక మురుపువచ్చు పడల కనపడెను మాపడల మువ్వొగి పిస్తాను చేతిబట్టి నా పడలలోనివారిని రక్షింపుడని యాజ్ఞాపించెను. తరువాత నాయులకలమునందు ఫ్రెంచివారి యుద్ధపుటోడ యొకటి యమ్ముల సెక్కుండు కొనెను.

ప్రాచ్యు

ఫిరంగి యుద్ధము

లండను నవంబరు 16:— ముఖ్యముగా లాహోనీకాల్వ కు దక్షిణమునకు ఇర్రెయకు తూర్పునకు నవంబరు 1౦ తేదీ మొదలు ఫిరంగి యుద్ధము జరుగుచున్నది. కౌల్వలములవా ఠికి పోరుజరుగలేదు. కాని యునవారులవారును మురుగులకు బ్రయోగించుచున్నారని ఫీట్టుమాన్సు ఫ్రెంచివారు దెప్పు చున్నారు.

పరానురాధ ప్రకటనము

లండను నవంబరు ౧౭:— పొరుగు—ఫిరంగులయద్ధ ము జరిగిందని అధికారులు ప్రకటించిరి.

యమ్మ

బొబాకోవద్ద యుద్ధము.

లాహోరు, నవంబరు 17:— సి॥ మి॥ గెజెట్టున కిట్టిరి తెలియచ్చెను. పుల్ నది కారలకున్న టూట్టులలో యమ్మ వారు బొబాకోవద్ద గాల్చింబరట్ల పోరాడుచున్నారని మూర్ఖుల పోస్తుప్రతిక బుఖారెన్సువిలేఖరాయుచున్నాడు. బొబాకో జెన్నావిట్టునకు తూర్పున పనిమైళ్ల మాయులో ఇకపవారి మొద నున్నది.

ఒక మరణము.

లండను నవంబరు ౧౬:— వెట్టో గారు— రమ్మరా బ్యాంగనభా సభ్యులగు జైజెస్ట్ జెఫ్ గారు యుద్ధరంగమున మరణించిరి. పొడిగిదేశముద్వారా ఇండియాగోక యువ వారిని జేనువలసినవని పోర్చుగీసువారివారిలో విరాళము.

సమాచారములు

గోధుమల భరణ:—జెబ్బలపూరులోను లాహోరులోను మార్బియు గోధుమల భరణ కొద్దిగా పెరిగినది.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము:—శంఖు స్థాపన మహోత్సవమునకు వికసిత మహారాజాగారు నూడ జల్లెడలు.

బొంబాయిలో మొహరము:—ఈ సంవత్సర మియ్యంపునము గందరగోళము లేకుండ జరుగుచున్నది.

సర్ మోక్షాద్వై ప్రోచాగారు:—ఏకే నెల 8 వ తేదీన నడదాకనది. గాని కృత్యములుగ స్వస్థత కలుగుచున్నది.

వజ్రములను ముత్య నిశోధింపబడుట:—గొంగొంగొంగొ తేదీ మొదలు ద్వితియదినములకు పునరుత్పత్తియగుచు ఇండియా నుండి వజ్రముల పంపగూడదు.

క్రొత్త తెప్ప నెంట్లు గర్భవ గారు:—బీహారు, ఒరిస్సాను క్రొత్త తెప్ప నెంట్లు గర్భవ ప్రసవ ఎద్వారా మొట్టమొదటగా కలకత్తాకు వెళ్లిరి. 18 వ తేదీన వీరు పాట్నాకు మరలుదురు.

మా॥ మదనమోహన మాలవ్యాగారు :—హిందూవిశ్వ విద్యాలయమునుగూర్చి వికసిత మహారాజాగారిలో ముచ్చటించుటకు మాలవ్యాగారు వెళ్లిరి సోమవారమునాడట నుండి యోధపురమున కేగిరి.

క్రిష్ణ నగర బండిపోటుకేసు:—ఈ కేసును క్రిష్ణనగర లో నొక ప్రత్యేక న్యాయస్థానముచే విచారణ చేయించుటకు నిశ్చయింపబడినది. న్యాయస్థానమున కేసులను జడ్జిగారి నియమింపబడుదురో తెలియరావచ్చును.

అమెరికా

ప్రేమను తగులబెట్టుట

లండను నవంబరు ౧౭:—న్యూయార్కు—ప్రూక్లెర్క్ లో వీరనోకెయిట్ మిత్రమండలివారి గేంం గ్రహములను ఆశ్రయమును సమీపమునకు వెలుప్తము ఆకరణలో నూడుతావులయందు మంటలులేచినవి. ఎకోకొందరు పొరిపోవుచుండగా కాపలాబంట్రోలు తుపాకులను కాలెక్టుగాని వారికితలలేదు. వారు జర్మనులసంబంధులని తెలియుచున్నది.

బూకరు వాషింగ్టన్

లండను నవంబరు ౧౭:—బూకరు వాషింగ్టన్ గారు చనిపోయిరి తెలియబడినది.

ఫిలిప్పీన్స్

యుద్ధ తులనార్థము.

ఫిలిప్పీన్స్ 17:—విన్నటి దివసము ఇండియా మంత్రిగారు శ్రీరాజ ప్రతిభిగారి కొక తంతివార్త కంపెరి. టాప్లికలో యలో: ఏనకు 17 మైళ్లు దైర్ఘ్యమునున్న ప్రభువంశము ఆస్ట్రో జర్మనుసేనావేరినది ఆస్ట్రోజునులు ప్రయోగించిరి. ఉన్నటువంటి 20 మైళ్లు పశ్చిమమునకు వెళ్ళిపోయి బట్టెరియులు తిరుగ పట్టుకొనిరి ఆధికార వార్తలు వచ్చినవి. బట్టెరియులు వెన్నెది ఎడమకట్టిన నింకను ముట్టకులు జరుపుచుండిరియు ఆపజమును బడయుననే యుండిరియు పరామితులు ప్రకటించిరి. వెరెన్ పరిసరమున యుద్ధ కార్యముల నడపుచున్న సర్వమున సేనలతో ప గా ను వారు బాహుటము రాకపోక త్వరచిరి.

రిగాకు పశ్చిమమున రష్యములు జర్మను సేనల వెతుకకు తుచుచున్నాడు. గతవారమున 492౫౦ సైనికులను, 674 వైనికోయోధులను రష్యవారు పట్టుకొనిరి. వైన్ నది ప్రాంతమున యుద్ధము జరుగుచున్నది. శత్రువులు కొంతవరకు ముందు నకుపోయిరి. గెలిషియాలో తొందర లేమియు కలుగలేదు.

సోయిసాన్స్, మెంపెలలో ఫిరంగిదళ యుద్ధములు చుట్టి ఆధి: మైనవలయును తిరుగిరంగులు శత్రువులవై గాఢముగ సంఘటన నడలెనియును పరామితులు తెలియపరిచిరి.

కారొస్పీత భూమిపై యుద్ధము జరిగినది ఇటాలియనులు తెలియపరిచిరి. కంధకమువై తడవకీక్షతో వెద్ద వెద్దఫిరంగులు బాగుచేసి శత్రువులదక్షిణ కొచ్చిరిగాని ఇటాలియనులు తమ స్థానము నిలుపుకొన గలిగిరి.

కర్నూలు జేతనర్యగాన నిర్దోషులని స్థిరపరచుట:—ఆగర్లోలా బాదపుకేసులో కల్నూలు జేతనర్యగాన నిర్దోషులని హింబిపురా మహారాజాగారు స్థిరపరిచిరి. సర్. పి. సింహాగారి సమక్షమున దీనికి కారణముని తెలియుచున్నది.

కలకత్తా నగరమున బండిపోటు:—ఈనెల 17 వ తేదీన కారవ్యాధిను వీధిలో బం గాల్చుచుండులూయధులొకరి బండి పోటుచేసి సామెను హరించిరి. వారి యానుపాలను తెలిపిన వారికి బహుమానముల నిత్తుమని పోలీసువారు ప్రకటించిరి.

బొంబాయి గర్భవ గారు:—శ్రీరామ ప్రభుగారు ఈనెల 28వ తేదీకి బొంబాయి నగరమునకు చేరెదరు. శ్రీరామ కాననపర్వముగ డిశంబరు 16వతేదీన మితాహం విందును 17వ తేదీన విందును చేసెదరు. వాట్సనులు విశోదములుజరుగవు.

విల్సన్ కంపెనీ యుద్ధోగి మరణము:—చెన్నపురిలో విల్సన్ కంపెనీలో నుద్ధోగిగానున్న ఎఫ్ ఆన్సానుగారు చెన్నపురిలో స్వచ్ఛందశిక్షిస్తుదళమున తప్ప నెంట్లు గానుండిరి. ఆన్సాను కాకు ప్రాన్సురాగమున యుద్ధమున మృతులైరి.

మామూలు కేసు:—ఈ నెల 17 వ తేదీన కోయంబు తూర్పు జడ్జి కోర్టులో రంగసామిని బామినామిదమిదలచేతు వలెని ముద్దాయి వ్యాయవాదులు సహకారముగ విన్నవించిరి. విడుదల చేయ గూడదని ఫిర్యాదులు విన్నవించిరి. జడ్జి గారు బామినా నిరాకరించిరి. ౧౦-౧౧-౧౯౧౫ వ తేదీకి వాయిదా చేయబడినది.

విద్యార్థులు చాల మంది పరీక్షలలో కృతార్థత గాంచకపోవుట:—ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ విద్యకాన్సల్మెన్సు మహాసభ లక్నోలో రాబోవు నెల 5 వ తేదీన జరుపుటకు. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలలో చాల మంది విద్యార్థులు కృతార్థత గాంచక పోవుటను గూర్చి ఒక తీర్మానము చేయబడును.

కేలికట్టులో నొకసభ:—మెహతాగారు మరణించినందుకు తమ ఆధికసంతాపమును తెలుపుటకై కేలికట్టులోని ప్రజలు 17-11-15వతేదీ సాయంత్రముల పురమండలిలో సమావేశమైరి. మెహతాగారి భార్యను సమావేశమింపమని నొక తంతివార్తపంప శిశ్చయింపబడినది. కాటను గారి మరణమునకు గూడ సభవారు తమ విచారమును చూపించిరి.

ఒక క్రొత్త యంత్రము:—ఆటో నారలే యుటకు మెహతాగారు పరిశ్రామిక కాఖుకు దైర్ఘ్యముగానున్న ఆల్ఫర్డ్ బాటర్సన్ గారి నొక యంత్రమును కనిపెట్టిరి. ప్రశస్తమైన తెల్లనివారకు దీనినొక ప్రత్యేకతగూడ శ్రీలుగూడ తమయంద్దకనే తిరువచ్చును. దీనిని గ్రహించుట ముఖ్యము నెల ౫-6 రూపాయల కన్న హెచ్చు లేదు.

త్రెయినింగు ఉపాధ్యాయులకు ప్రకటనము:—ఉపాధ్యాయ శిక్షణమును పొంది దానిలో ప్రీమియరీ పరీక్షించుచు వారు, అది మొదలు (అనగా ఆ ఏప్రిలునెల మొదలు) త్రెయినింగు అయిన యుపాధ్యాయులుగా నెన్నబడుదురు. పరీక్ష అయిన మరుచటి వత్సరము జనవరినెలనుండిగాని వారు త్రెయినింగు ప్రత్యేకనందినవారుగా పరిగణింపబడరని యుద్ధవరు ఈ విషయమును ఆయిలోనుండు చట్టము ఇందులో మార్చబడినది.

విరాళము —౧౯౧౫ వైత్రాల్ నంద కుత్రాళము. ౧౮౯౭-౧౮ సంవత్సరములలోని కలవరములలోను దొరతము వారికి సహాయమునంది: భాన్ బహద్దరు హియాన్ రుహిం ముని వి ఇ గారు కుమారులు మియాన్ ముహమ్మద్ హియాన్, మియాన్ ఫిరోజ్ మహాభాగిగారు ప్రాన్సుదేశమున వైద్య సహాయసంఘమువారి వాడుకవిమిత్రము మోటారుబుద్ధ కొనుటకు గారు దొరతమువారికి ౬౦౦౦ రూపాయల నొసగిరి. యుద్ధకార్యాలయమువారి వైకమును కృతజ్ఞతతో నందుకొనిరి.

మొహరము ఉత్సవములు:—బాంకిపూరు పాట్నా లో మొహరము ఉత్సవములలో ఏడుగులు మోహింపబడుచుండెడివి గతసంవత్సరము జరిగిన మొహరము ఉత్సవములలో ఒకడు ఏడుగులకంటె పడి మృతిపొందెను. ఆకాణమున ఏడుగులను ఉత్సవములలోనికి తీసికొని రాగూడదని ఉత్తరువు చేయబడినది. కొందరు మహమ్మదీయు లీవిషయమునుగూర్చి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారితో స్వయముగ విన్నవించుకొనిరి. కొన్ని మరతులవై ఏడుగులను ఉత్సవములతోనూడ గొనిపోవచ్చునని వారు నెలవిచ్చిరి.

బస్సాలోనున్న ఒక సైనికునిచే వ్రాయబడిన లేఖ:—త్రెయిన్ ఆఫ్ ఇండియా త్రెయినింగులతోయొక్క కుమారుడొకడు బస్సాలో నున్నాడు. ఆతడుతొడిగి కొకలేఖను వ్రాసెను. శిరకాలము ప్రారంభమైనదియు శిరకాథ రాత్రిభాగములందు అధికముగ నుండెనియు, తమ రాశోగ్యగంతులై యుండిరియు ఇత డీయుత్తరమున వ్రాసెను ఇతడు తన స్నేహితులు కొందరితో బస్సాపురమునకు వెళ్లెను. అచ్చట యుత్సవములు జరుగుచుండెను. ప్రజలత్యాగందముతో నుండిరి. బ్రిటిషుపరిపాలనమువారి కధికసంతృప్తిని కొలిపినది. ఈ యున్నగుఅంశము లిలేఖయందు కలవు.

బీహారు ఒరిస్సాలలో విద్యార్థివృద్ధి:—బాంకిపూరు గత కొన్ని సంవత్సరములలో స్నేగు వ్యాధికండి అధికవృద్ధులు లకు పాల్పడినది. దొరతమువారి కళాశాలలు పాఠశాలలు ప్రాంతము నీ వ్యాధి అత్యధికముగ నుండెను. ఈ వ్యాధి కలిగించుచున్న నవ్వులు నాపివేయుటకు, పాఠశాలల నభివృద్ధిచేయుటకును దొరతమువారి ప్రాంతముల నూతనముగ కొన్ని మందిరముల నిర్మించిరి. తెప్ప నెంట్లు గర్భవ సర్ ఫాల్లెన్ బెలిగారు ఈనెల 16 వ తేదీన ప్రాంతభాగమును సరిపరి. గత కొన్ని సంవత్సరములలో విద్యార్థులూ రొనర్సి కార్యముల దైర్ఘ్యముగ వృద్ధులుగ వికరించిరి.

సర్ చార్లెస్ యెలీగారి ప్రసంగము:—యూదు విద్యార్థుల ప్రతిష్ఠాపనములను ప్రారంభించు యెలీగారియు నుడిచిరి. త్వరలోనే బీహారురాష్ట్రీయకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము మేర్పడగలదు కళాశాలసంఖ్య హెచ్చగలదు- విద్యాలయ భవననిర్మాణముకొంద భవనాధికముగ వ్యయపరుపరాదను వాదమునకు నేనంగీకరింపజాలను. విద్య నేర్పుటకు భోగరా యణిత పనిలేదుగాని పంతుభయగు ప్రత్యేకము తగినకట్టడము. అను మార్చి మనసరము. అట్లు లేనిచో జన సమ్మర్థము ను మురికి యును హెచ్చును, ప్రతి వ్యక్తి సమానముగ కనుగొనట కవకాశముండదు. అది విద్య కనర్థకముగును. బాబులలో సంఘభావ. మంతుండుటకునూడ నుతరాయముగును. ఉత్తమపాఠ దేశభక్తిభిరులగునా చేస్తుట. కిది యనసరము. మన రాష్ట్రీయలో ప్రజలందరను విద్యార్థి మానులు. ఇండియాదొరతమునా రత్యధికముగ భవనమాను మొనరించిరి.

ఆపరాధ సంస్కరణము:—సింహళకు చక్కని దీవి పనివాండ్లుకు వేతనములు హెచ్చుగా లభించును ఆపరాధ దార్థములను భవనము సమ్మర్థిగా నున్నది హిందూదేశమున కలవు పట్టినపుడు ఘాతుకము మొదలగు కలవులకన్ని ఘాతుకము తగ్గునని ప్రజలందరు సింహళయును నొక శత్రుత్వమునండికలవెట్టివో ప్రజలెవరుగాని ఘాతుకముతగ్గలేదు: హిందూ దేశమునకన్న మెండుగానున్నది. సింహళమునమాత్రము ఘాతుకమునకుకలవు కారణము గాదు అపగాధునుతగిసరితినిగమించకుండుటయే కారణము హిందూదేశములో పోలీసువారు మహా శరార్థులను మాచెంత కంపెదరు- రక్షక సేనవారి రక్షణము కొంద 2౦౦౦ మంది యున్నారు. మా ఆపరాధ జస్థానములలో పోలీసు భటులు లేనేలేరు- మొదట రెండుమాడు నెలలలో సప్త తరు ౧౫ ఆపరాధవాసులలో ఘాతుకము లేనేలేదు. ఈ రీతిగా హిందూదేశమున పారంపర్యముగ మాకు కీరములగువారు కొన్ని నెలలలో రుజువగుటకుగ మారిపోయిరి- మొదట కొంత భవనము మనసరముగును.

మిట్రి న్యాయవాదుల కష్టములు:—కొన్ని కొన్ని కళలందు కచ్చేరి సాగడి జనసమ్మర్థము గాకుండుటకై బాయిటు మేజిస్ట్రేటు గారు తొలుతుల కేయించుచుండిరి. లేదా, 3౭౭ శక్తమున కొంద విచారింపబడుచున్న కేసులున్నపుడు గూడ తొలుతుల మూయించు వాడుక గలదు. ఉదయము ౧౧ గంటల లగాయలు మధ్యాహ్నము ౧ గంటవరకు తరచు కొద్ది తొలుతులు కేసి యాంపబడుచుండెను. పరిజులు లోపలకి రాకుండ చేయవలెనని మేజిస్ట్రేటుగారు యుద్దేశము కాదు. కోర్టున కావలెనున్న పార్టీలు అధికముగ గోలచేయుచుండురు. ఆ ధ్వని మూలమున తొలుతుల కేయించుచుండిరి. కేసులు విచారిణ జరుగుచుండెనుపుడు వక్తలు తమలో తాము గును గును బాకుచుండుటచే కొద్దివారి విచారణము:కు భంగముకలుగుచుండెడిది. ఈ విషయమును వక్తలకు బాకుంటు మేజిస్ట్రేటు గారు వెప్కెస్సాన్ తెలియపరిచి కొద్దిగా బాగా ఉన్న మొదల తమలో తాము మాట్లాడు కొనకుండ, మధ్యాహ్న ప్రవర్తించిన యెడల వక్తలకు కొద్దిగా మూర్ఖుడ విచ్చుటకు మేజిస్ట్రేటు గారి కేమాటంకమును లేదు. వైస్ తిని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు డాంపియరు గారిక వ్యాసువాది కుత్తరమును వ్రాసిరి.

పాత్య గ్రంథ నిర్ణయక సంఘము

(నమిలి సుబ్బరావుగారు)

ఈ కాలమున పాత్యాలలందు పరిపరమ గ్రంథములు పెట్టుబున్న కమిటీవారు అంగీకరించిన గ్రంథములను గురించి నాగరి విద్యాలాధికారులు వారియభిప్రాయమును తెలిపియున్నారు.

ఈ కమిటీయందు ఐకోపితులు, అరవవారు ఎక్కువ సంఖ్య సభ్యులుగ నున్నారు. మఱియు ఇందులో కమిటీ మెంబరులుగ ఏర్పాటు చేయబడి యుండు నాగు స్వభావ యందు విశేష గ్రంథరచన చేసినవారుగ నుండుటలేదు. వీరు విద్యావిచారణాధికారులయొక్క అభిమానమును అభిలషించు వారుగ నున్నారు.

ఈ కారణములచేత, గ్రంథకర్తలు తమ గ్రంథములను ఈ కమిటీవారు అంగీకరింపకుండు విశేషనష్టములను పొందుచున్నారు. శంఖములో పోసిన, తీర్చుకున్న దన్నట్లు వీరు అంగీకరించిన గ్రంథములనే పాత్యాలయొక్క విచారణకర్తలు తమ పాత్యాలయందు పాత్య గ్రంథములగ నేర్పాటు చేయుచున్నారు.

ఈ కమిటీవారు సంవత్సరములో రెండుసార్లు మాత్రము పుస్తకములను గురించి అభిప్రాయము వెలుపుట చేయవలయును. వారి అభిప్రాయములను దెలుపుటలో ఇంతటి కాలవిలంబ మగుటవలన గ్రంథకర్తలు ఎట్టి నష్టములకు పాలవచున్నారో మీరే యోచించుటకు. అనేకులు ఈ కమిటీవారు తమ గ్రంథమును అంగీకరించినట్లు ఆ గ్రంథములపైకా గీతము వై ప్రకటింపవలసి కోరుతున్నారు. గ్రంథములు అప్పుపూర్తికాగానే పుస్తకమునకు ప్రారంభించినయెడల గ్రంథకర్తలు, అప్పుకొనుటకై చేసిన బుణములను తీర్చుకొనుటకు వీలుండును. సాధారణముగ పండితులందఱు సామాన్యజనములకుగా నుండును. కాబట్టి వృథా కాలయాపన వలన వారు నిష్కారముగ తెచ్చిన అప్పు మొత్తములకు ఎక్కువవడ్డీను అచ్చరలసి యుండును.

ఈ కమిటీవారు పుస్తకమును అంగీకరించినయెడల వారి తీర్మానములు తెలుపుదురు. లేనియెడల జవాబే యుండదు. బూరుగపండుకొట్టకై చిలుక కాచుకొనియుండినట్లు కాలము మించిపోయినతర్వాత మనలో మనమే ముగింపు కమిటీవారు అంగీకరించలేదని నిర్ధారణచేసికోవలెను.

ఈ కమిటీవారు తమకుపంపిన గ్రంథమునకు ఏలోపములుండువలన ఆ గ్రంథమును పాఠాంగీకరింపలేదో ఆ కారణములను తెలిపినయెడల యును వారి ముగింపులనుం దట్టిలోపములు గలగలకుండుట్లు జాగ్రత్తపడవచ్చును. యునుకులూని బాకుపోటునల కార్యములు జరిగిందని నిశ్చయింపుమును భర్తవెట్టి పశోపకారబుద్ధితో పుస్తకమును వారి ముఖగతి యేమి కావలయును?

ఈ కమిటీయందలి కైపుస్తక మెంబరులు మియా సీతి నులి గ్రంథములను అంగీకరించుటయందు నిష్ఠయులేదు. అంగ్లేయు భాషావేదు వారియబడిన ప.కిబాలిం గ్రంథములను వాక-డిటె ముల్లువాచక గ్రంథములను అంగీకరించుచున్నారు. కాని లోకమంతయు బాగుగానున్నది. నీలిబోధకములుగ నున్నవి. తెలివైనవారుగ నున్నవి. అని భూషించుచుండు స్వదేశభాషయందలి గ్రంథములను ఈ కమిటీవారు అంగీకరింపకుండుట వింతక తోచుచుండును.

ఈ కమిటీమెంబరులలో అనేకులు ఆంధ్రభాషయందు విశేషపరిచయము లేకుండు మాన్యుమిల్లక లాంగు మెక ముదలకు అంగ్లేయు కంపెనీవారిచేత లభ్యుచేయబడిన "మంగలరంగడు ఏమిచేయుచున్నాడు? ఎక్కడ? తలపాద నా అనుపాత్యముతో సిండి యుండు గ్రంథములు వారికి తగినదిగా తోచియొ లేక తమదేశీయులపై అభిమానముచేతనే అట్టి గ్రంథములను అంగీకరించుచున్నారు. ఈ కంపెనీవారియొ విశేష కమిషనుల కాగించి విద్యాలాధికారులే యీ గ్రంథములను ఏర్పాటు చేయుచున్నారని సామాన్యజనులు వాడుకొనుచున్నారు. ఇందలి సత్యవత్తములు దైవమున కెటుక.

మఱియు, ఈ టెట్టుబుక్కు కమిటీవారి అంగీకారమును పొందుటకు, అట్టి అంగీకారమును సాధించి పిమ్మట తమ గ్రంథములను పాత్యాలలలో పాత్యగ్రంథములగ నేర్పాటు చేయించుకొనుటకు, గ్రంథకర్తలు విద్యాలాధికారులయొక్క దయను సంపాదించుటకొరకు తమ ఆత్మగౌరవమును వదిలి పాటుపడవలసియొండును. ఇంతటి కృషిచేసిన ఫలమధి

కముగా నుండదు. ఈ విధముగ అనేకులు తమకు వీడించుచుండుటవలన విద్యాలాధికారులు, కొన్ని పాత్యాలలలో కొందరి గ్రంథములను, ముగిసి పాత్యాలలలో మఱికొందరి గ్రంథములను పాత్యములుగ నుండుటకుకేటాడుచేయుచుండురు. ఇట్లు చేయుటవలన వెయ్యి గ్రంథములు అప్పుచేసినవారికి వీరి సహాయమువలన అంగీకరించుట విక్రయంబునకు కష్టపాధ్యులును.

ఇంతటి కష్టములు వడి టెట్టుబుక్కు కమిటీవారి యొక్కయు విద్యాలాధికారులయొక్కయు అభిమానమును సంపాదించుకొని స్వస్థులగుట పుస్తకములను విక్రయించుకొనుటకన్నను అంద్రదేశమునందలి విద్యాభిమానులందఱు తమ గ్రంథములను తగిన ప్రోత్సాహము గలుగుమార్గములను గుఱించి యోచించుటయందు వట్టుదలతో కృషిచేయుటయందని నాఅభిప్రాయము. ఇందువిషయమై విద్యాభిమానులు, గ్రంథకర్తలును వార్తాపత్రికల మూమున తమ యభిప్రాయముల వెలుపుదు, మార్గముల సూచింపఁ బ్రార్థించుచున్నాను.

గుంటూరు వార్తలు.

నిన్నటి సాయంత్రము మాపురమున (మనజనసాహితీ సభ) పత్రికమున ముగియఁ జూరఁ బ్రాయశఃపంతులు గారి ఆధిపత్యము క్రింద శ్రీమంత వింజయూర గంగాచార్యులు గారు పింగళి నూరనకవి గూర్చి యుపన్యసించిరి. వీరు చాల పిన్నయనుకూల కలకత్తాయందు యమ్. ఎ. పరీక్షకు జరుపుచున్నారు. అంగ్లముందు బర్క్ మెడికల్, మెకాలెవలె యు రిజేక్షనులముగ వాగ్దారణిగలిగి వదకుంభంతో ఆంగ్లమున నెనరై యుపన్యసించుకలరా, వీలుఉన్న వాయును సంశయము లేటితో తీరినది. ఎందఱిలో వాగ్దారణిగల వారిని జూచి యుండవచ్చునని, వీరిరలె పదసౌప్తముగలిగి సమాన భూయిష్టమై, అతిమనోహరముగను నులభకావ్యముగను, సభ్యుల నిశ్చేష్టుల జేయుటయు యుపన్యసించువాన బహు అరుదని జెప్పకొప్ప. ఎంకాంతస్వభావమైన భాషా విషయక విమర్శకోపన్యాసము వినుచుగొనుపకమానము. కాని వీరి యుపన్యాసము శ్రోతలకు ఉత్సాహమును ఆనందమును జనింపజేసెను.

పింగళి నూరనాస్యని కవిత్వము రసవిహీనమైన క్లేషకవిత్వమునందే యెట్లు అనన్తావేదములకెది తుదకుత్తమైన స్వభావవర్ణనో పేతమైన రసవంతమగు కవిత్వమునకు వచ్చినదో బహుచక్కగా విశదీకరించిరి. సందర్భము సారంబుగ ఆయా ప్రబంధములలోని పద్యముల తార్కాణముగ జరిగిరి. రాజుల యాస్థానములయందుండుటచే ఆంధ్రీకపు లందరినలె, శృంగార మెక్కువగా గొన్ని చోట్ల కల్పించినారని చెప్పిరి. కవియొక్క కల్పనా శక్తిని, తెలిసి, భావ నిరూపణమును మిక్కిలి గొప్పయాడిరి. ఏతక్కిని కృత గ్రంథములలో ప్రభావతీత్రమయ్యును ఆగ్రగణ్యమైనదనియు, స్వభావ వర్ణనలు గలిగి నులభతైలిని సమీకరితాదర్శనముల కనుగుణ్యముగా న్రాయబడినదని యాడిరి. కవి తన ఆంత్యదశయందు వ్రాసిన యీ ప్రబంధములబట్టి మనము ఇప్పుడు గోచరించు స్వభావ వర్ణనలు గలిగి నులభతైలిని న్రాయబడిన కవిత్వమే ఉత్తమమైనదని గ్రహింపవలసిని చెప్పిరి ఇదియుం గాక గొన్ని లోపములనుదా జెప్పిరి.

పిమ్మట ఆగ్రాసవాధికారిగారు, మన భాష నుద్ధరింప సమకట్టినవారిలో నొకఁడు, భాషయందు విదవమాన పాండిత్యము గలవారకుటచే సహేతుకముగా గొన్ని ఆంశముల ఖండించిరి. రాజుల యాస్థానములయందుండుటచే మన కవిత్వమున కే మాత్రము కళంకము చేయఁబడదనియుకవులు ప్రభువులమెప్పుకొరకెప్పుడు కావ్యముల శృంగారభూయిష్టముల చేయలేదనియు, వారు రాజులయొద్ద నుండుటచేతనే మనకు వారి కావ్యములవ్యాపరమైన ఆంధ్రదేశచరిత్ర కొంతవఱకు లభ్యమగుట తటస్థించిందనియు నాడిరి. మరియు ఆంగ్ల భాషా నిమగ్నవాదర్శనముల బట్టియు మన గ్రంథముల విమర్శింప దగినదనియు మన దేశమునకును, కలికాలమునకును అను సణ్యముగా నుండుప్రమాణముల బట్టియు విమర్శింప దగినదనియు ఆంగ్ల భాషాగ్రంథ మాన్యుమిచ్చినవారి ట్టిలోపముం జేయుచున్నారనియు, కట్టుపించి రామలింగారెడ్డిగారు గూడ వారివిమర్శనా గ్రంథమునందు నిట్టి లోపమునే చేసిననియు అట్లుతేయుట చాల దవ్వనియు, పొరపాటునియు నాడిరి. పిదప ఆగ్రాసవాధికారి గారికి ఉపన్యాసములకును వందనములతో సభ ముగిసెను.

వీరపండుగ.—మా యూరిలో పెద్దబజారులోని వీర పంజానద్ద వేయబడిన వందరి, చిమ్మబుడ్డికొల్లుట వలన చిచ్చుంటున్నది తెగలడినది. అందువలన ఘమారు వీరు ఎరిమిది కందల రూపాయిల నష్టము గలిగినది.

సికింద్రాబాదు వార్తలు.

(ఒక విశేషము యొద్దనుండి)

సికింద్రాబాదు నగరంబుగఁ:-వారముదినముల నుండి మేఘముల క్రమ్ముకొనియున్నవి. కాని వర్షములులేవు; చలి ప్రారంభమైనది. కాదుగూరలు దొరుకుటలేదు. శీతాఫలములు బహు చౌకగ నున్నందున వీరలు వీరితోనే పట్టపాణికొనుచున్నారు.

మోహరము పండుగ.

౧౮వ తేది ముదినము నాడు మోహరము పండుగ అయినది. ఈదినమునగూర్చి పూర్వవృత్తాంత మొకటిగలదు. శ్రీ విజాయ వీరముగారు తమ పుత్రుని అనేకాయుకార భూషుకునిగాజేసి యేనుగవిడ తురగవహారలతోడను, భృత్యులవారముతోడను పట్టణవిధులందు వైభవముతో నూరేగించుచుండిరి. ఉత్సవము రాజభరణము వాటి కొంతవఱకు నడంచిన తరువాత యురరాజుగా వాసినలైన గజరాజంబు లెదరిఅడవికి దారిపట్టెను. అంత నీసంకల్పి వీరముగారికి తెలిసి జేయు మిగుల వ్యాధులతో చిత్తగుగురు మదియ పుత్రుడు మరక్షితముగా తిరిగిపట్టణము ప్రవేశించినయెడల యేనుగజంబుల గొలుసులతో కట్టి ఆ గొలుసును వీరలకును, ప్రకీతలకును, వ్రావ్యులులకును పంచివెట్టెదనని పరిపరి విధంబుల నల్లము పొంగించిరి. అట్లు యుగగ్రహమున నా దంతావళము యునగాజు సహితముగా మూడవనాడు భాగ్య నగరము మరల పరీక్షించెను. వీరముగారియొనందమునకు మేరలేవగడెను. వీరముగారు వాగ్దార మొనరించిన ప్రీతికారము బంగరులంగరును తయారు చేయించి వీరలకును ప్రకీతల మొదలగువారికి పంచివెట్టించిరి. నేటి యుత్సవము మిగుల వైభవముతో ఉత్సాహ పాదుపాహి గారి సేనలు, తొలఁత కాల్యులును తర్వాత యశ్వదళంబులును ఆ వెనుక ఫిరంగిదళములును బానులుతీరి యాపగుల కాష్టాదము గలిగించుచు బహుమతలి వారి దర్శనము చేసి సలామ్ నైవేది వారివారి నెలపులకు జనెను.

హిందూదేశమును, యుద్ధమును:—ఈ నెల ౧౮-వ తేదిని వైకుంఠాశురగూర్చి సికింద్రాబాదుగరమున నుడ రాన్ బిషపు గారిక ఉపన్యాసమొనర్చిరి. సరి అతెగ్గొండకు ప్లేటు పుట్టు గారగారిని సాధిపత్తిగా పహించిరి. బిషపు గారిఉపన్యాసమున సభాసమలతిశ్రద్ధతో నాలకించిరి. ప్రపంచమంతయు తల్లక్రింతులగుచున్నదనియును, యుద్ధము సాశ్వాత్వజారుల యొక్క జీవితమునందును, వాగరకతయందును వెక్కువార్పుల కలిగించినదనియును, హిందూదేశమునూడ నీరణప్రవాసా మధ్యమున కీడ్వబడినదనియును, యుద్ధము హిందూదేశమున కట్టినితినోడయ్యునో చెప్పుటగుచ్చుననియు, హిందూదేశములోని సంసానాధీకులు రాజభక్తి యుక్తులై బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు సహాయ మొనర్చినది యీ యున్నగు ఆంశముల బిషపు గారు పునఃసంధించిరి.

వీరేశలింగము గారి మూది పిటీషను

జిల్లాకోర్టులో కొట్టివేయటం.

రాజుల పాండ్యవరము నగరంబు గఁ:-వీరేశలింగము, శేషగిరి రావు పంతులు, అయ్యకాయయ్య, నీరాచాయయ్య, సుబ్బారావు, శివరావు గాడ్డె వై ఫిగ్యాకను తీసికొని కచ్చుటకు అనుమతిని కోరుచు టుంకుటూ శ్రీరాములు గారు వెట్టిన విభావము జిల్లా జడ్జిగారు నేను కొట్టివేసిరి.

వీరపూజ

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల శతావధరితములు చక్కని శైలిలో వర్ణించబడినవి. వారి చిత్రపటములు కూడ అలభ్య ఇట్టి గ్రంథ మిదివఱకు ఆంధ్రమున మఱియొకటి లేదు. తెల రేపర లెండు 0-12-0 కాల్కో లెండు 1-0-0 శ్రీ కృష్ణ దేవరాయని చిత్రపట ముచితము. వలయువారు:— శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తుమ్మశెట్టిపేటి, మదరాసు

దొరతనమువారి బాలికాకళాశాల

నూతనమందిరమును దెలుచుట.

గవర్నరు గారుగారి యువకళాశాలను.

నిన్న సామంతులమున దొరతనమువారి బాలికా కళాశాల మందిరమును దెలుచి ప్రదర్శించుసందర్భమున చెన్న పట్టణము నుండి వచ్చిన నన్ను కోర్టుమీద "కేవలహాను" అను భవనము ముందు నొక గొప్ప సభజరిగెను. శ్రీ వెంట్టంతు ప్రభువు గారే తద్యవనప్రదర్శకులు. సభకు శ్రీ ప్రభువు చాలమంది అంగీకారమును ప్రాప్తించుటకు విచ్చేసిరి. సభాసమావేశముకొలది మందిరపు ముంగిలిని కొకమండపము నిర్మించబడినది. నూతనమందిరభాగమునై సామ్రాజ్యపతాకము నెలకొల్పబడినది. శ్రీ గవర్నరు గారిని మందిరమును ప్రదర్శించుట కొరకు గౌ. జే. హెచ్. స్ట్రోమగార్డు ప్రస్తావించిరి.

ఈ బాలికా పాఠశాల జనన మొంది కార్యోత్సాహము మొనర్చి యీ స్థిరావాసము నేర్పరచుకొనిన విధము అతిచిత్రము. ఇంత త్వరలో ఈ "కేవల హాను" ఇంత రమణీయముగను సకల జనోపకారిగను అగునని నెరవేరుట తలంపలేదు. మొట్టమొదట ఈ గృహము పాఠశాలకు దగినంత యిరువు కాక పోయెను. లాపలిగదులను హాలులను పాఠశాలలోపలగాను లకును, ప్రదర్శనములగునది దగియుండునట్లు మార్చులనిన చెప్పెను. ఇంతయొక గాక, విద్యార్థినులకు వసతి భోజనాది సౌకర్యముల నేర్పరచుటకుగూడ సదుపాయములు చేయవలసినచెప్పెను. వీని కన్నిటికీ నూతనమందిరములనుగూడని ర్మించుటావశ్యకమయ్యెను. ఈయన సరములన్నియు నింతిత్వరలోగీరి యీ నాడు మనము ఈ మందిర ప్రదర్శనోత్సవమును జూడగల్గిండునకు మనకృతజ్ఞత ముఖ్యముగా గృహనిర్మాతలగు మొంట్టెరు టాయను గారికిని, పట్టికు వర్క్సు డిపార్టుమెంటువారికిని తెలియజేయవలసియున్నది. ఇంతిరువు రెండుపర్యాయపు హాలులను, విద్యార్థినులకు సరిపోవు వసతి యేర్పాటులను ఆమరియన్నవి ఈ మందిరముచుట్టు ప్రదేశానికి నొక దానిని గట్టుటయు, ఇచ్చటి స్థలమును కొంచెము మెరక చేయుటయు మొదలగు చిల్లరపనులు మిగిలియున్నవి. ఈ చిల్లరలు త్వరలోనే పూర్తికాగలవు. అన్నియు అయిన పిదప లోపలి విద్యార్థినుల విద్యాభ్యాసాది వివరములందు బాహ్యసౌందర్యాలతోయములను గూడ ఈ కళాశాల మన చెన్న పురికి సదలంకారప్రాయముగ నుండగల దని నమ్ముచున్నాము. ఇంతటితో శ్రీవారిని మందిరప్రదర్శన కార్యమునకు సాహ్వానించుచు విరమించుచున్నాను.

శ్రీ గవర్నరు గారి యువకళాశాల.

నూతన మందిరములను ప్రదర్శించుటకు శ్రీ వెంట్టంతు ప్రభువు గారి యువకళాశాలను.

"ఈ మందిర నిర్మాణమును గురించి సంతోషముగా ప్రోత్సహించుచున్నాను. దీనిని నిర్మించుటకు పట్టికు వర్క్సు డిపార్టుమెంటువారికిని, గృహ నిర్మాతలకు, పట్టికు వర్క్సు వారికిని సంయుక్తకార్యములతో నేను వీక్షించుచున్నాను. వారి నందఱును సుఖపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాను.

శ్రీ విద్య.

శ్రీ విద్యార్థినులకి దొరతనమువారు కట్టించిన నూతన మందిరములను దెలుచుటకు మనమందరములకు సమావేశమైతిమి రాజధానిలో శ్రీ విద్యార్థినులకి యిచ్చితిమి పెంపొందినదో దీనిని బట్టియే తెలియగలదు. శ్రీ విద్యార్థినులకు మునుపటి నూతనమందిరము మొదటినుండియు అభిమానమునకులయు యున్నాను. ఈ చెన్న పట్టణము మొకటినిగట్టిచి చెప్పవలసినవిషయము, ఇంత వరకును రాజధానికళాశాలలో కళాశాల విద్యార్థినులకు విద్య గలపడుచుండుట యెల్లరకును విడితమే. అచటికంటె నిపుడు విద్యార్థినులకు అధిక సౌకర్యమును చేకూరు తిమను తలంపుతో ఈ ప్రత్యేకకళాశాలను స్థాపించితిమి. కాలక్రమమున రాజధాని కళాశాలయొక్క యవసరము విద్యార్థినులకు తేటతెల్లముగా ప్రత్యేక బాలికాకళాశాలయందే వలయు సదుపాయములన్నియు చేయవలసినది తలంపెదను. ఈ కళాశాల యిదివరకప్పుడే ౧౮ మాసములనుండి పనిచేయుచున్నదని మీ కందఱును తెలిసినవిషయమే ఈలోపుగా మనకళాశాల గాంచిన యభివృద్ధియెంతయు అభినందింతుము. పోయినమార్చి నెలలో నిండు క్రైస్తవులు, 7 బ్రాహ్మణులు, 7 బ్రాహ్మణకన్యలు, 18 యూరపియనులు మొత్తముమీద 32 విద్యార్థినులు విద్యను అభ్యసించుచుండిరి. ఇటీవల క్రైస్తవ కళాశాల వచ్చిన తరువాత కొంత మంది యాచకుల బోయినను, ఇప్పుడిచ్చట 44 మంది చదువు

చున్నాను. వీరిలో ౨౨ ఈ సందర్భమున క్రొత్తగా చేరినారు. వీరిలో ౧౨ మైసూరులు, ౮ యూరపియనులు, ౨ క్రైస్తవులు. ఈ యారంభదశలో నింతటి యభివృద్ధిని జూపి జరుపగలముగా బుచ్చేయుచున్న యాభ్యోపాధ్యాయునియగు డి. లా. హే. కన్యగారిని మనమందరమును కొనియాడవలసి యున్నది. (కరతాళములు).

నలహాసంఘము.

విద్య మతముల వచ్చి విద్య సభ్యునించు ఇచ్చటనే నిరసించుచున్నాము. ఈ బాలికల భోజనాది సౌకర్యముల నేర్పరచుటకు ముందు వారి వారి సామ్రదాయాచార భేదములను వాదించవలసినవిషయము. వీని బాగుగ తెలిసిన మహనీయులు కొందఱు ఈ కార్యనిర్వహణముకొలది కళాశాలాధికారిలతోతోడపరశ్యముకలరు. ఇందుకొక సలహాసంఘము ఏర్పరచబడినది. దానిలో సభ్యులుగబుచ్చేయటకు ఈ క్రింది మహనీయు లియ్యకొనిరిన చెప్పటకంతయు సంతసించుచున్నాను. స్ట్రాబర్ట్ దొరసాని గారు; కార్టూకో సాని గారు; చిద్దర్లకొ సాని గారు; భోజదొర సాని గారు; డి. లా. హే కన్య గారు; పితాపురము రాజా గారు; కొల్లెగూడ రాజా గారు; న్యాయమూర్తి అబ్దుల్ హేమి గారు; న్యాయమూర్తి సదాశివయ్య గారు; గౌ. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రి గారు; గౌ. స్వామికణ్ణుపిళ్ల గారు; రావుసాహెబు సి. రామానుజముచెట్టి గారు.

మతవిద్య

ఈ సభవారి పర్యాయోచనమునకు రాబోవు విషయములలో మతవిద్య ముఖ్యమైయున్నది. ఈ కళాశాలలో బాలు ఇతరవీరతనపు కళాశాలలన్నిటిలోను మతవిషయములందు తాటస్థ్య భావముగ ను పూనియుండుట మన సరము నుట నిశ్చయము. అయినను మత విద్యను గోరు బాలికలకు ఏలవలసినది తేటతెల్లముగా బోధన రాండ్రను నిమిషించి మతబోధన చేయించినచో ఈ తాటస్థ్యభావమునకు భంగమందబోదు. క్రైస్తవ మతబోధకులును మైసూరు బోధకులునుగూడ సాధ్యమైనంతవరకు వెదకి తెచ్చి నియోగించబడుదురు. సమస్త సన్నేపియటలోను వారి కులగోత్రాది విషయములను తెలుసుకట్టు వాకలు చేయుటలోను ఇతర కార్యనిర్వహణములోను సలహాసంఘము వారితోతోప యుక్తులగుదురని నమ్ముచున్నాను.

రావుసాహెబు రామానుజముచెట్టి గారి

విరాళములు.

నేను ముగింపజేయుచున్న మతముక విషయమున ముచ్చటించవలసి యున్నది. దానినిచెప్పుటకు నాకంతము సంతోషమునుచున్నది. రావుసాహెబు సి. రామానుజము చెట్టి గారు నాచేరను వెంట్టంతు ప్రభువుకి చేరను రెండు విద్యార్థి నేతనముల నిచ్చుటకు కృతాచూలపడుచున్నారు. మాసమునకు రూ.25-00 క్రైస్తవవిద్యార్థిని కొకరైతను, మైసూరువిద్యార్థిని కొకరైతను రెండు నేతనములను స్థాపించవలయునని వారి యభిప్రాయము (కరతాళములు) ఈ ఘనకార్యమునకును మాయడ కీర్తనకు చెట్టి గారు మాపించువాదరహసమును మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. (కరతాళములు)

పిమ్మట కీర్తనారు తాళముతీసి నూతనభవనములను దెలిచిరి. సభ్యులందఱును ఉపహారములను వారించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

కాశ్మీరు మహారాజావారు:— వివాహము జరిగిన పిమ్మట హరిసింగు రాజుమారుడు వధువును జమ్ముపట్టణమునకు తెల్లరి. మహారాజావారికి జమ్ము గానుండుటవలన చంపాపురిలో నిలచిపోయిరి.

తాతా కంపెనీవారి కార్యగారములు:— ఈ కార్యగారముల వర్ధంతిసభ జరిగినది సర్ వోరజ తాతా గారధ్యక్షతన వహించిరి. యుద్ధమునకు ఫిరంగిగుండ్లను పనికివచ్చు ఉత్కృస్తుమాత్రమే అగస్త్యులెనుండి తయారుచేయబడుచున్నది. దొరతనమువారితో నందులకు ప్రత్యేకపు ఏర్పాటు చేయబడినది. యుద్ధమువలన ఇనమును పుక్కునుగూడ తక్కిన సగుల లతోపాటు ఎగుమతిచేయుట కభ్యంతరము కలిగినది. ఇంట్లాండునుండి కూడ కొన్ని అత్యవసరమును సరుకులు వచ్చుటలేదు. వారి కవి యుద్ధపరికర నిర్మాణమునకు కావలసియున్నవి. కాని మనము వీనిని విస్తారముగ నిలువజేసి యుండుటవలన నిరంతరాయముగ పనిచేయించగలుగుటకు వీలైనదని తాతా గారు నుడిచిరి.

సానిక వార్తలు

నవంబరు దినపత్రిక

శుక్రవారము 19-వ తేదీ

నెనేటుహానులో భాషాభివృద్ధి సంఘమువారి సభ- సా. 6-౧౦ మంగళవారము 23 వ తేదీ

కాసన నిర్మాణ సభవారి సమావేశము ... సా 11-౧౦ గురువారము 25-వ తేదీ

కాన్వేషను సభ ... సా 4-30-౧౦

దీపముల శేఖ - నేడును శేఖరు సామంతులము 6-8 గంటలకు దీపములు వెలిగింప బడును.

కాలమూసనితి:— నిన్న తియ్యకోవ్వనితి 89-8 డిగ్రీలు; అధమాష్టమితి 74-4 డిగ్రీలు.

ముసినకలు ఎన్నికలు 14 వ డివిజను:—

సానిసిట్టయన్: నుబ్బయ్య నెట్టిగారు చెన్న పురి కాన్వేషనులో సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను.

అకౌంటెంటు జనరలు కె. యల్. దత్తా గారు:— నిన్న టింగోజు సామంతులము మొయిలలో కె. యల్. దత్తా గారు కలకత్తాకు వెళ్లిరి. నామింపున పుచ్చుకొన్నారని యిదివరకే తెలియబరచి యున్నాము.

ప్రేగుబాద్యము:— ఈ నెలకొందటి ౧౩ వ తేదీతో ముగిసిన వారములోగా ఉత్తరాగ్రాములో ౯ మందికి ప్లేగు తగిలెను, 3 మంది చనిపోయిరి; బల్లారిలో 3౨ మందికి తగిలెను ౨౯ మంది చనిపోయిరి; దక్షిణకాశాలో ౧3 మందికి తగిలెను, 3 మంది చనిపోయిరి; కోయంబుత్తూరులో ౬ మందికి తగిలెను ౪ మంది చనిపోయిరి; సిరిగిరిలో ౮ మందికి తగిలెను, ౨ మంది చనిపోయిరి; నేలములో ౮౨ మందికి తగిలెను ౬౨ మంది చనిపోయిరి. మొత్తముమీద ౧౨౨ మందికి ప్లేగు తగిలెను ౧౦౩ మంది చనిపోయిరి.

కె. యల్. దత్తా గారికి పిమ్మటోలువిందు:—

చెన్న పురి కాన్వేషనులో రెగిన్యూ ఆఫీసరుగ టి. విజయ రాఘవాచారిగారు అకౌంటెంటు జనరలు కె. ఎల్. దత్తా గారికి నిన్న సాయంకాలము మైలాపూరు, ఎడ్వర్డు ఇలియటు కోర్టులోని వారిబంగళావద్ద విందుజేసిరి. బంగళాబహు సొంపుగా నలంకరించ బడెను. ప్రముఖుల నేతలు విందుకు వచ్చియుండిరి. దత్తా గారు 5-45 గంటలకు సభ్యులుతోనే ఆచారిగారు వారికి స్వాగత మొనరించి లాపలికికికికి తెల్లరి. అతని వచ్చినవారందరితోను కలసి మెలసి ముచ్చటించెను. పిమ్మట వినోదకరముగ చెట్టుకొదమంచ బడినబల్లలమీద పలహారముల వారించిరి. కార్యాంతమున దత్తా గారికి పుష్ప హారముకట్టి సమర్పించబడెను

సంభ్యాల ధాతీ సమారాధన. 14-11-15 తేదీ

ఆదివారంనాడు ముందు ప్రారంభమున రాజిల్లు మేడిచెట్టి శేషన్నగారి గున్నమామిడిలోలో నుమాను వాల్లగందల శ్రీని పురుషులు సమారాధన జరిగినది.

గడ్డికనువు:— సంభాటులో శీలముజిల్లాలలో పశువులకు గడ్డి కనువుగా నున్నదిగాన నేలకొరకు పంపబడుగడ్డికి తప్ప తక్కిన గడ్డి కంటెనును పంపినవారియొద్ద గాని అందు కొనినవారియొద్ద గాని రైల్వేకంపెనీలకు రచ్చములబండికి ౦-౦-౬, ౬ చక్రములబండికి ౦-౦-౯, చిన్న వాగుకు ౦-౧-౦ చొప్పున మూత్రమే పన్నుగా చేసి మూయూరేటుకు కొరదలా సొమ్మును దొరతనమువారివలన వసూలు చేయవలెనని ఇండియాదొరతనము వా ర్జాపించిరి.

ఒక నేడుని ఆరెట్టుచేయుట:— కల్పాశ్రమ ఘోష అనునతడు ప్రముఖులకు కుట్రకేసులో నొక ముద్దయ కృష్ణ నగరబండిపోటుకేసు సందర్భమున నిత దగత్యమైయుండెను. సోమవారమునాడతడు భవానిపూరులో నొక శ్రీయంట ఆరెట్టు చేయబడెను. ప్రస్తుతము చెనసాలోనన్న కాణ్ణి అను నొక యూరోపియనుచే నెనుకను కొనబడిన పోస్టాలోకటి ముద్దయపెట్టెలో నుండెను. ముద్దయ వాజ్యాల మిచ్చినని తెలియబచ్చినది.

THE GREAT WAR.

British Cabinet War Councillors Go to France.

BULGARIAN FLANKING MOVEMENT IN MACEDONIA.

Austrian Anxiety Regarding Gorizia.

THE ANCONA OUTRAGE: AN AMERICAN LADIES ACCOUNT.

COONOOR ABDUCTION CASE: BAIL REFUSED IN SESSIONS COURT.

[Reuter's Agency.]

GREATER BRITAIN.

The British War Council. Goes To Paris.

LONDON, November 17. The Foreign Office announces that Mr. Asquith, Sir Edward Grey, Mr. Balfour and Mr. Lloyd George accompanied by the military naval and diplomatic advisers have arrived in Paris for consultation with the French Government.

Criticisms of Government. Mr. Bonar Law's Reply.

LONDON, November 15. In the House of Commons Mr. Bonar Law, replying to criticisms of the Government, which was not excessively popular, admitted that coalition had not succeeded as well as was hoped, but there was no alternative. The result of an addition to the Cabinet of forceful personalities not under party allegiance had not conduced to the same smooth working as in party Government. He hoped that the appointment of a smaller executive body would bring improvement. He was sure that the House and country would give the experiment a chance. With regard to news, a member of the Cabinet was going over to try to improve matters.

Naturalised Aliens. An Action in Divisional Court.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - The Divisional Court hears to-morrow an action designed to settle whether the provisions of the Act of Settlement disqualifying naturalised aliens from acting as Privy Councillors nullifies the appointments of Sir Edgar Speyer and Sir Ernest Cassel. ("C. and M. Gazette's" cable.)

FRANCE.

Cannonading and Mine Activity on British Front.

LONDON, November 16. Field Marshal Sir John French, in a despatch, says: - Since the 10th November there has been an active reciprocal cannonade, especially south of La Bassée canal and east of Ypres. There has been no infantry action, but considerable mining activity.

Some Artillery Actions.

LONDON, November 17. PARIS. This afternoon's communique reports some artillery actions.

A Paris Bulletin.

LONDON, November 17. PARIS. - A communique says on the western front only artillery actions have taken place. The eastern army of the Bulgarians on the 14th delivered violent attacks on the left bank of the Serna, but were everywhere repulsed with heavy losses. Calm prevails on the left bank of the Vardar.

The landing of British and French troops at Salonika continues without incident.

RUSSIA.

Fight Near Bojan.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - The "Morning Post's" Bukharest correspondent states that the Russians are fighting night and day near Bojan against the Teutons established on the other side of the Pruth river. Bojan is on the railway ten miles eastward of Czernowitz. ("C. and M. Gazette's" cable.)

General Ruský on Balkan Campaign.

ALLAHABAD, November 17. The "Pioneer" special cable: LONDON, November 15th. - General Ruský in the "Bourse Gazette" describes the Balkans merely as an episode. The fate of the nations will not be decided there. Germany's success there will make things temporarily easy for her, but will not save her.

Death of a Notable Russian.

LONDON, November 16. PETROGRAD. - A member of the Duma, M. Zvegintzeff, who has been killed at the front, was one of the initiators of the scheme for an overland railway to India through Persia.

ITALY.

The "Ancona" Outrage. American Lady Doctor's Account.

LONDON, November 17. An American Lady Doctor, Miss Cecile Grelle, a graduate of Cornell University, telegraphing from Bizerta, says she was the only American saloon passenger on the "Ancona." She and four others, Italians, were at lunch and had just finished when they heard a rush on the deck and the engines slowing. Miss Grelle, ascending to the deck, heard the whizz of a shell which fell on the after deck, and saw a huge submarine dangerously near with four large guns in the conning tower and another on the fore part. No warning had been given to the liner, which slowed down immediately the first shot was fired. The first shot shattered the bridge, and others followed quickly. Timbers were falling on all sides, and everywhere there was panic and confusion. She says: - "I saw dozens fall dead and wounded on the deck. I was perfectly calm and started for the Purser's office on the second class deck to get my money. I found him dead before his desk. Whole parts of the second class deck had fallen into the sea, and the wounded and dead lay everywhere, including many babies, women and children. I returned to my cabin to get my passport. It was a journey amid falling shots and screams from women who, grasping my ankles implored help. I reached my cabin and, while trying to open my trunk, heard the porthole crash inwards and felt the whizz of a shell overhead. I jumped up and saw the stewardess fall dead before the door. She had been struck by a shrapnel bullet. Thinking that death could not be avoided I donned a sweater, tied a bonnet on my head and, grasping a basket containing my trinkets started to search for a lifeboat. I was alone on the saloon deck. Not a soul issued commands to the passengers, and below chaos reigned. I went where two boats were being lowered."

They refused to allow me to get in, saying the boats were full, though there were not more than twenty occupants, while the boats were marked to carry fifty. The first boat fell into the sea and the occupants were drowned. Remarkably few were provided with lifebelts. I saw another boat being lowered and jumped twenty feet, gauging the distance exactly, and landed in the centre of the boat uninjured, still grasping my basket of trinkets. Another woman, an emigrant, jumped head foremost and fell into the sea. I dragged her into the boat, but both her legs were broken. We started to row, for shells were striking the boats, killing and injuring the passengers. I saw the track of the torpedo which hit the "Ancona." There was a terrific explosion, and the liner turned turtle and sank in seven minutes. Our boat rowed towards Messina, leaking badly. Women and children clung to me, shrieking hysterically. I bailed and tried to quieten them. After four hours we sighted a boat without rowers leaking and sinking. Our Officer, with a revolver in his hand ordered his men to rescue them. Eventually a French cruiser saw our flares in the evening and rescued us.

The Fight for Gorizia. Austrian Anxiety.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - An Exchange telegram from Zurich says that the Austrian papers scarcely conceal their anxiety regarding Gorizia, fighting for which is reported to have attained tremendous fury. It is admitted that the loss of the town would greatly influence the Serbian operations. ("C. and M. Gazette's" cable.)

The Allied War Council. Why Italy Should Join.

LAHORE, November 16. LONDON, 16th November. - The "Corriere Della Sera" considers that the Italy should accept Mr. Asquith's invitation to join the Allied War Council in order to have complete adherence to the Allies' cause. On our frontier we are fighting for other Allies, on other fronts they are fighting for us. ("C. and M. Gazette's" cable.)

SERBIA.

Bulgarians Threatening Philip. Macedonian Situation Developing.

LONDON, November 16. Reuter telegraphs from Salonika that the latest news from the Serbian army is that the Bulgarians have been considerably reinforced and are attempting a flanking movement westward of the Babuna pass from the Tetovo region, threatening Philip and thus eventually Monastir. It is reported that the French have been compelled to retire at two points at Gradsko. It is evi-

TELEGRAMS.

dent that the situation in Macedonia is developing rapidly and requires urgent counter measures. The Foreign diplomatists in Serbia are now proceeding to Scutari instead of Monastir.

Serbia's Stand at Katchanik. Hops for Speedy Assistance.

ALLAHABAD, November 17. The "Pioneer" special cable: - LONDON, November 15th. - The Exchange Company's correspondent in Serbia says that the Katchanik fight is a struggle between time and the ability of the enemy to bring overwhelming numbers of men and guns from the north. The Serbians are seeking to hold out until the Anglo-French forces, who they hope will make a vigorous thrust towards Uskub, are able to relieve the pressure.

Bulgarian Advance. Serbians Fleeing.

LONDON, November 17. A telegram of yesterday's date from Salonika says: - The progress of the Bulgarians from Gustewar will force the Serbians to retire from the Babuna Pass to avoid encirclement. The population of Monastir is fleeing panicstricken. Several Foreign Consuls have quitted the town and gone to Salonika. The French are firmly holding their positions on the left bank of Ornaya, inflicting severe losses on the Bulgarians, who have retreated northwards. The Bulgarians have evacuated Kosturino. A number of Bulgarians have inserted and surrendered to the Serbian authorities at Ghevgheli. The Bulgarians are retiring northwards in the region of Gradsko.

UNITED STATES.

German Incendiarism in America. A Horseshed Set on Fire.

LONDON, November 17. NEWYORK. - Three fires broke out in the railway station yard at Weehawken (New Jersey) close to the corral containing five-hundred horses destined for the Allies. It is believed that the Germans were responsible. The watchman fired revolvers at a number of suspicious persons whom he saw running away but none were hit.

Obituary. Booker Washington.

LONDON, November 16. The death is announced of Mr. Booker Washington.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(By Wire.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 17. The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State: - An Austrian communique reports that the Austro-Germans in Toplica valley reached Prokuplje, 17 miles south-west of Nish. Unofficial reports say that the Bulgarians have retaken Tetovo or Kaskausien, 20 miles west of Uskub. A French communique says that the Bulgarians continue the attacks on the left bank of the Serna without success. The French established closer communication with Serbian detachments operating near triep.

The Russians are again pressing the Germans back west of Riga and during the last week captured 674 officers and 49,200 men. Fighting continues on the Stry and the enemy made some progress. Quiet prevails in Galicia.

The French report that artillery actions in Soissons, and Champagne has become more sustained and the French batteries effectively concentrated there.

The Italians report continued fighting in Carso Plateau. The enemy concentrated violent uninterrupted fire with guns of heavy calibre on the trench, but the Italians maintained the position.

A Contribution by Mians of Peshawar.

DELHI, November 17. Mian Musharraf Shah and Mian Firoz Shah Kakakhai, Mians of the Peshawar District, whose father the late Khan Bahadur Mian Rahim Shah, C.I.E., rendered good service to the Frontier Administration, notably during the Chitral expedition of 1895 and the disturbances of 1897-98, have offered to give Rs. 6,000 towards the purchase of motor ambulances for use in France. The contribution has been gratefully accepted by the War Office.

Fodder Supply. Railway Concessions.

DELHI, November 17. In view of the scarcity of fodder in the Jhelum District of the Punjab the Government of India have decided that with immediate effect and until further orders freight on fodder excepting fodder for the Army Department booked from any station on the Bengal and North Western, Bengal and Nagpur, East India, Bombay Baroda and Central India, Great Indian Peninsula, Rohilkhand and Kumaon, North Western, Ondh and Rohilkhand, Morvi, Bhavnagar State, Jodhpur, Bikaner, Udaipur, Chitorgarh, Junagad State, Gondal, Porbander State and Jamnagar State railways to Sohawa, Domeli, Dina, Haranapur, Pind, Dadan Khan, Kolpur, Lilla, Sody and Rhowra (Tarki-Dhodial-Chakwal and Hachrach Road) Stations on the North-Western railway shall be

TELEGRAMS.

recovered from the consignor or the consignee at the rate of, 6 pies per four wheeled, 9 pies per six wheeled, and one anna per bogie wagon per mile, and that the balance of freight calculated at ordinary tariff rates shall be paid by Government, debit to head 33 Famine Relief.

Export of Diamonds to be Prohibited.

DELHI, November 17.
It is notified for general information that with effect from the 15th November, 1915, the export of diamonds from British India will be prohibited to all countries except the United Kingdom.

SIMLA.

Pay of Brigade Commanders.

SIMLA, November 17.
With the approval of the Secretary of State for India, the Government of India have decided that, in supersession of the rate of pay laid down in paragraphs (B) Army Regulations of India, Volume I, for temporary field appointment of Brigade Commander, and Brigade Commanders in the field below the rank of Major-General shall receive, with effect from the 1st December 1915, consolidated pay at Rs. 2,103 per mensem without exchange compensation allowance. The same rate of pay will also be admissible to Colonels on the staff of commanding Brigades on field service, with effect from the 1st October 1915.

CALCUTTA.

The Krishnagar Dacoity.

CALCUTTA, November 17.
It has been finally settled that the Krishnagar Dacoity case will be tried at Krishnagar by a special Tribunal. The names of Judges comprising the Tribunal have not yet been disclosed.

An Accused in a Dacoity Case Arrested.

CALCUTTA, November 17.
Kalpatra Ghosh, an ex-accused in the Madaripur Conspiracy Case and alleged to be wanted in connection with the Krishnagar Dacoity Case was arrested on Monday in the house of a woman at Bhowanipur. A six chambered revolver said to have been purchased from a European firm by a European named Causely, who is already undergoing imprisonment, was found in a trunk of the accused. He is reported to have made a statement.

The Lottery Case.

Colonel Deva Varma Acquitted.

CALCUTTA, November 18.
The Maharaja of Hill Tipperah has passed orders in Agartala lottery case acquitting Colonel Deva Varma of all blames and charges and vindicating his character and innocence. It may be remembered that the Maharaja took the advice and opinion of Sir S. P. Sinha in the matter. His note in this case is regarded as a masterpiece of law.

Dacoity in Calcutta City.

CALCUTTA, November 18.
Official statement has been issued of a daring dacoity committed yesterday in a house in Cornwallis street by armed Bengal youths. Valuables and cash have been taken away. The Police have announced a reward of five hundred rupees for information leading to the arrest.

The Lahore Commutations.

The 'Bengalee's' Comment.

CALCUTTA, November 17.
The "Bengalee" commenting on the order of clemency passed by the Viceroy writes "Once again His Excellency the Viceroy has asserted himself and has given fresh evidence of the high statesmanship which distinguishes him in his exalted position. Justice tempered with clemency is not only a lofty moral attribute but is statesmanship of a high order. It secures for the Government the unstinted support of public opinion in the punishments which are awarded and thus alone punishment serves its true purpose which is that it should operate as a deterrent. His Excellency the Viceroy's intervention in this case has produced this result and the Indian community are grateful to His Excellency."

BEHAR.

Elephants in Moharrum Procession.

MORADPUR, November 17.
In Bankipore and Patna formerly elephants were allowed to be led in Moharrum processions out as one man was crushed to death by an elephant last year in a Moharrum procession, the police stopped the use of elephants in Moharrum processions this year. A Moslem deputation waited upon the District Magistrate and has got permission to use elephants in Moharrum procession under certain restrictions.

The New L. G. Goes to Calcutta.

MORADPUR, November 17.
Sir Edward Gait new Lieutenant-Governor of Behar and Orissa has gone to Calcutta and will return to Patna on the 18th.

BOMBAY.

The Tata Steel Works Co.

Annual Meeting.
Munitions Manufacture.

BOMBAY, November 18.
At the annual general meeting of shareholders of the Tata Iron and Steel Coy Sir Dorab Tata, Chairman of the Board in submitting the report among other matters referred to the munition making at their steel works. Since August last under special arrangement with the Go-

TELEGRAMS.

vernment they have been principally engaged mainly in making the necessary quantity of steel required for the making of those shells. Referring to the effects of the war Sir Dorab said: "War has precluded the export of iron and steel along with other products. From continental Europe to India and Far East it has also effectively shut off exports of some very necessary raw materials for the manufacture of metal. For example silica and magnesite bricks ferro-manganese and aluminum cannot now be had for love or money even from the United Kingdom as these are required there for the output of munitions which are most abundantly needed and these are not to be had from anywhere else. By a careful laying in of stocks of these and other raw material your company has so far been able not only to tide over difficulties but also to show you results which your directors venture to believe will be found satisfactory by all shareholders."

Letter From A Soldier At Basra.

BOMBAY, November 16.
A correspondent sends to the "Times of India" some brief but highly interesting notes just received from a soldier son of his, now stationed at Basra. The writer shows how terrible the summer heat has given way to brisk cool weather and how welcome the British rule is to the local inhabitants. He says: "The cold weather has set in now. We are covering up at nights with two and three blankets and our appetites are increasing. I am keeping fine and fit. There are some nice fish to be caught in the river here, promfroets, soles, plaice etc, and some of our chaps catch some nice ones. I went to Basra city the other day with two others. There was a Jewish and Mahomedan festival. Of all the people and children were having a high time on the roundabouts, swinging boats, etc. The people are very pleased with the British rule and say that is a pity that we did not come sooner to their country and hoped that as we are at Basra we will remain."

UNITED PROVINCES.

Grievances of the Muttra Bar.

ALLAHABAD, November 17.
In connection with the grievances of the Muttra Bar against Mr. Moore, Joint Magistrate, the District Magistrate, Mr. Dampier writes to a member of the Bar that Mr. Moore ordered the Court room to be closed on some occasions to prevent overcrowding or when the Section 377 cases were being tried. Mr. Moore has often kept the doors closed between 11 A. M. and 1 P. M. not with the object of excluding the public, but merely to shut out the noise proceeding from the litigants outside. As regards the use of the Court as a waiting room by Vakils, Mr. Moore explains that he had occasion to remonstrate with certain members to desist from sitting in the Court and conversing during the hearing of cases, as it was prejudicial to good order. He would allow the members of the Bar to sit and listen to the proceedings, provided space permitted and they kept silence and otherwise behaved in a courteous manner.

High Percentage of Failures in Matriculation.

LUCKNOW, November 17.
The Special Provincial Educational Conference is to be held at Lucknow on December 5. It will have a resolution on the high percentage of failures in the University Examinations.

SOUTH INDIA.

The Coonoor Abduction Case.

Bail for Rangaswamy Refused in Sessions Court.

COIMBATORE, November 17.
In a crowded Court a motion for bail on behalf of Rangaswami committed to the Sessions in the Coonoor Abduction Case was made before Mr. D. G. Waller, J. C. S., District Judge this morning at 11 A. M. by Messrs Gonsalves and N. S. Ramaswamy Iyengar. The various defects in the Prosecution, the delay in preferring the complaint, the non-inclusion of Rangaswami in the belated complaint, the introduction of rape long after the investigation started, the admitted defects in the prosecution evidence, the doubtful legality of Violet Reilly's evidence, the uncorroborated nature of evidence by Marie Reilly regarding rape, the position of the accused and the certainty of his not evading appearance were mentioned.

Rao Bahadur T. S. Balakrishna Iyer, Public Prosecutor, said he was instructed to oppose the bail application. Mr. Mitchell, Police Inspector, instructed him. The Public Prosecutor pointed out that the case is serious, that the High Court without entering into the merits had refused bail and stated that Marie Reilly was corroborated by Adolphine Reilly. Mr. Ramaswamy Iyengar replied that neither under section 8 nor under 152 of the Evidence Act would Adolphine's statement of what Marie told her would be evidence.

The Court observed that that would be one of the points to be decided in the case.

His Honour refused bail.

The case is posted to 10th January 1916

India and the War.

Madras Lord Bishop's Lecture.

SECUNDERABAD, November 17.
The Lord Bishop of Madras gave an interesting lecture at Secunderabad on India and the War on the 16th which was listened to with great enthusiasm by a large audience. Sir Alexander Eustwood, K. C. S. I., C. I. E. presided. The Lord Bishop said, "It is difficult for us to realise that we are living at a time when the world is being turned upside down. The war is making vast changes in the life and civilisation of the great nations of the west and India has been drawn into the vortex of this mighty whirlpool. No one can foretell exactly what will be the effect of the war on India. The war has suddenly brought India right into the full stream of the world's political life when the peoples and Princes of India came forward with such splendid loyalty and devotion to support Great Britain in her struggle."

TELEGRAMS.

Condolence Meeting.

CALCUTTA, November 17.
A Public meeting of the citizens of Calcutta was held this evening in the Town Hall. The Hon'ble Mr. Raman Menon presided. A resolution was passed placing on record the sense of sorrow at the irreparable loss which India has sustained in the death of Sir Pherozeshah Mehta. The chairman was authorised to send the message of condolence to Lady Mehta. The meeting also expressed sorrow for Sir Henry Cotton's death.

Death of Wilson & Co's Employee at the Front.

MADRAS, November 18.
Information has been received here that Mr. F. Annes of Messrs. Wilson and Co has been killed in fighting on the Western front. He was Lieutenant in Madras Artillery Volunteers and was widely known here. He was in England on leave when the war broke out and promptly went to fight for the King and Country.

MYSORE.

A Mutt Dispute Settled.
Money Available for Good Purposes.

BANGALORE, November 17.
Many disciples all over India of Uttara Mutt Swamy will rejoice to learn that the long standing dispute between that Mutt and certain of its hereditary officers has been compromised on a footing satisfactory to both parties. The dispute commenced about twenty five years ago by the hereditary officers filing a suit against one of the predecessors of the present Holiness for the vindication of certain rights alleged to have been infringed without proper reason. They filed the suit in Mysore where the Mutt owns extensive properties from time out of memory. Originally the decree was taken on appeal to the Chief Court and eventually confirmed, but it was found incapable of execution. This infructuous character of the decree led to an unfortunate misunderstanding on both sides. Meanwhile the Mysore Government under rules governing devolution and management of religious endowments assumed the management of the Mutt's Estates. During the recent visit to Mysore of the present Holiness a reconciliation was effected between the parties, the aggrieved disciples renouncing their rights for a cash payment of about Rs. 30,000 from the present Holiness leaving the latter free to appoint others in their stead for the due performance of customary religious offices.

The Mysore Government has now agreed to hand over the management of the Mutt's Estates to the present Holiness with accumulated funds and liabilities attaching thereto. From the accumulated funds His Holiness has proposed to raise a suitable edifice in the open space connecting Shankarpur and Basavangudi to serve the purposes of Mutt and also one fully equipped Sanskrit College with a temple attached there to and a number of cottages for the College Pandits to live in. The plan for the edifice has already been drawn up by professional Engineers and work is likely to be taken up before long. This satisfactory termination of a longstanding dispute is due in a large measure to the whole hearted efforts of a number of disciples of His Holiness, chief among whom was Mr. Karpur Srinivasarao, B. S. E., L. C. E., Chief Engineer, Mysore.

A Simple Machine to Extract Plantain Fibre.
Invented By Mr. Chatterton.

BANGALORE, November 17.
What appears to be a very simple and ingenious machine has been invented by Mr. Alfred Chatterton, Director of Industries, Mysore, for extracting plantain fibre. An interesting demonstration of the same was given, at the weaving school near Doddanna Hall, Bangalore City. The fibre extracted was quite good. It is white in colour, strong in texture and ought to suffice for all practical purposes and the needs of those now using aloa and other fibres. The machine costs not more than five or six rupees and any man or woman can learn to turn it at his or her door and thus supplement the usual income. The machine has infinite possibilities towards creating cottage industry in the Mysore province.

Brief News.

Wheat prices continue stationary except in Jubbalpur and Lahore, where they have risen by a quarter of a seer per rupee each, the rate now being 8 3/4 seers.

It is understood that His Highness the Maharaja Sahab of Bikanir will attend the foundation stone ceremony of the Hindu University at Benares.

The Moharrum observances at Bombay were quietly passing this year. There was to be no tabut procession last night, and no troubles were expected.

Sir Shapurji Broacha, who has been laid up with sunstroke since the 8th instant, is making good progress towards recovery and is very much better to-day.

There are good entries for the Lucknow autumn meeting which opens here on Saturday. The Handicap Polo Tournament had been abandoned for lack of entries.

The Srinagar marriage party, including Prince Hari Singh and his bride, has now reached Jammu. The Maharaja is at Chamba, where he has been detained by illness.

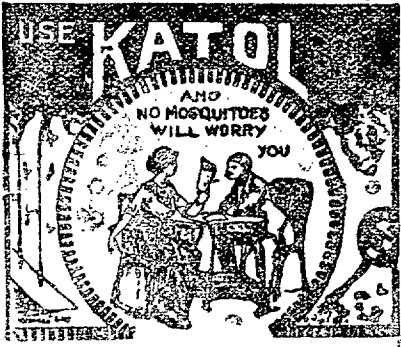
The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya, who went to Bikanir to consult His Highness on matters relating to the University, left Bikanir on Monday for Jodhpur.

H. E. the Governor and Lady Willingdon will return to Bombay from tour on the 23rd November. Their Excellencies will hold an evening reception at the Government House on Thursday, the 16th December, and will give a dinner to the members of the Legislative Council on the 18th December. The Levee will not be held and there will not be any balls at the Government House during this cold weather season.

నల్లులను దోమలను నశింపజేయునది

కాటోల్ పొడరు

నల్లులు, చీమలు, ఈగలు, చిమ్మటలు మున్నగు క్రిముల బుట్టించు పురుగులను నశింపజేయును.

కాటోలు వత్తులు

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును పారదోలును.

240 కట్టులుగల పెట్టె 1-కి ల 12

మీ ఆహారవ్యవస్థములకు చీమలను పెడక టిండ్లయందు నల్లులను, చీమలను, పుస్తకపేటికలను చిమ్మటలనుండి కాపాడును.

పేజీలు, ప్రెస్సాయిడ్ మలేరియా కోగమలు రాదండ కాటోలు నిన్ను కాపాడును. ఒకసారి ప్రయత్నించినవారు అదిలేక నిమిషమైన నుండే చేరకుండా అనేక వస్తుప్రదర్శనములనుండి అనేక బంగారుపతకములను గొప్ప బహుమతులను పొందినవి. అజామి అండు కంపెనీ, బీసాక, బహాకావారిచేత ముగియబడినది. పాడరుపాట్లములు మాదిరించుటకుగాను అర్హులైనవారికి కంపెనీ నుండి పట్టెలు పంపిణీ చేయబడును. పట్టెలుగలపెట్టె వ్యాపారము తమ చిరునామా పోస్టు, బెంగాలీ, విడివిడిగా వ్యాపారచరలయ్యును.

పోలు ఏజెంట్లు:— టి. హరతిండు కో., 16/288 ప్రెసాబహారు రోడ్డు, మదరాసు

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ కంపెనీ

కృష్ణాజిల్లాలోని యేలూరుతాలూకా యందుగల చింతలపూడికిని యేలూరునకును 30 మైళ్ల పొడవైన బోకలుపుండు రోడ్డుగలది. ఆ రోడ్డుమీద యేలూరునకును చింతలపూడికిని రాకపోకలకు ఎడ్లబండ్లమీదను నుమారు 20 గంటలు పట్టును. ఆ ప్రయాణముపుడు రెండు మూడు గంటలలో నుకరముగ జేయవచ్చును. ప్రయాణసౌకర్యములు గలగడేముట్టకై కృష్ణా మోటారు కంపెనీ స్థాపించబడినది. ఆ కంపెనీవారు ప్రస్తుతము రెండు పెద్ద మోటారు బండ్లను చింతలపూడి రోడ్డుమీద వాడుకయందుంచుట కేర్పాట్లు చేయుచున్నారు.

ఒక మోటారు బండియందు తడవకు 28 మంది ప్రయాణము చేయగలరు. ఈ మాసమునందు మోటారుబండ్లు నడుచుట ప్రారంభమగును. బండ్లు ఏ లేదినండి నడుచునదియును టిక్కెట్లధర విధియును కంపెనీవారి నిబంధనలను బండ్లు నడుచుట ప్రారంభించుటకు వారముదినములకు ముందు ఏలూరు నందును చింతలపూడియందును రోడ్డునకు ప్రక్కలనుండు స్టేషనులలోను ప్రకటనములను వెల్లడిచేయబడును.

ప్రాప్తేతరు, కృష్ణా మోటారు సర్వీసు కంపెనీ.

గ్యాల్లీ మోటారు పాఠశాల

మోటారు ట్రైనింగు, కాటర్లు, ప్రయాణికులకు సర్వీస్ కాటర్లు, కావలసినవారు ఈ క్రింది అడ్డమును వ్రాయును.

ఈ కంపెనీవారు అంగ్లీషు, విశేష కాలము నుండి మోటారు వ్యవస్థను ప్రసాదింపబడినవారు. రాజులు, జమీన్దారులచే ఆభిమానింపబడినవారు. మీకు క్రొత్త కాటర్లుగాని, పాత కాటర్లుగాని మంచిగాను తీసివేయగలరు. తిరుగ మీ కాటర్లు కావలసినయెడల అమ్మియియ్యగలరు ఇట్టి సదుపాయ మిచ్చుటమాత్రమే గలదు. మోటారుబండ్లకు కావలసిన టైర్లు, బ్యూబులు యితరసామానులు యావత్తును మీకు చౌకగా అమ్మగలరు. మోటారుబండ్లు అద్దెకియ్యగలరు.

గ్యాల్లీ లండ్ కో, ప్రాజెక్ట్, మదరాసు Galley & Co, 149, Broadway, Madras

మదరాసు మోటారు ఇన్స్టిట్యూటు

24 జనవరి పీటర్స్ రోడ్డు

మకాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, నడుపువిధమును, బోధనాభ్యసముల గలవియును. ప్రత్యేక గమనిక:— పాఠశాలవిద్యార్థులకు ఉచితముగ వసతియు, భోజనాదికములును ఏర్పాటుచేయబడును. ప్రతినెల ప్రభుత్వమున క్లాసు ప్రారంభమగున తయారైన వైనాకరికి కిఫాయతులు చేయబడును. స్వల్ప సంఖ్యయేదీనికొనబడును. మేనేజరు గారికి భాగిసికొనును.

చూడండి! చూడండి! చూడండి!

మదరాసునుండి మీకు ఏసామానులు ఎన్ని ఎంత విలువగలవి కావలసియున్నను మీకు వ్రాసినయెడల స్వయముగా ఖరీదుచేసి సరఫరాపెదరగలరు మంచిసామానులను కంటే దము. ఒక్కసారి పరీక్షించి చూచిన పాతే తెలియగలదు.

విలాసము—గోకేల ఏజెంట్

కమిషను మాను

42 వాలాజా రోడ్డు, మదరాసు.

త్రికాలదర్శన అద్దము

మీకు మౌతభవిష్యద్దర్శన మానముల నెరుంగ కోరికగలిగిన నూకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలములరయ నిది యొక్కనియే మార్గము. ఈ అద్దము తమనకయి యోగ్యతావత్రిములు నూకు వచ్చి మున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు నమ్మకముగల వారందరు వారి యూహలను, తత్ఫలితములను తెలిసికొనగలరు. దూరదేశముల నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమములు, యుద్ధసమాచారములు, వర్తకమున లాభనష్టములు, వస్తువుల ధరలు, పరీక్షాఫలితములు, ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు మా అద్దము శ్రుతిపరముగ జవాబు ఇచ్చును.

వెళ్ల చక్కని సీమ అద్దము	6	0	0
సీమ అద్దము	5	9	0
సామాన్య అద్దము	2	9	0

ఈ త్రికాలము అంగ్లేయభాషలో వ్రాయవలెను.

అమాభాయి చాగ్గీజీ ఫటల్,

కంపాన్. ఆనందమూర్తి మార్గ, కైరాట్

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad. Via Anand Kaira District

సర్వసోగ కుతారము.

ఈ క్రింద కనబడెడి సుందరు కాలగేద భేదములు లేక ఆకాలకృద్ధులకు శ్రీపురుష లింగవైరును సేవించిన ఎప్పుడును విరోధముగ నుండగలదు.

మనమందు మూర్తిలు.

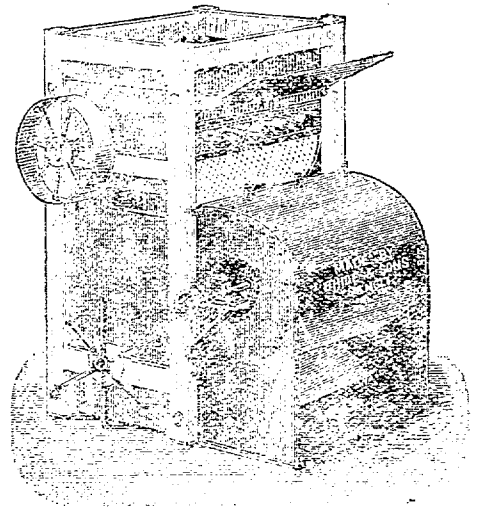
40 గల దర్శిక్రయము రూ 1-0-0

రాజవైద్యవారాయణజీ కేళనజీ

20 చీవాబజార్ రోడ్డు మదరాసు.

Bhade & Sons Sangli (Bombay)

Manufacturers of Improved Ground Nut Decorticator or opener.

వేరుశనగలను ఒలుచు

మాతనాభివృద్ధినొందినయంత్రము

ఈయంత్రము వేరుశనగ కాయలను పగుల గొట్టుటకు గాను నిర్మించబడినది. లోపల పప్పుకు పగుల గొట్టుటకుండు కుభ్రముగా ఒలుచును. బొంబాయి మదరాసు రాజధానులందు భాగముల ప్రతిస్థాపననది.

మాయంత్రమును గొనుట మిక్కిలి లాభకరము.

విశేషములు తెలుసుకొన గోరువారు ఇంగ్లీషు మాత్రు వ్రాయించును.

బై డె అందు సన్స్, సాంగ్లి - బొంబాయి.

కావలెను

జింఠాను యున్నను సరకులను అమ్ముటకు ఏజెంట్లును, సుత్తగా కొను వర్తకులనుకావలెను. కేట్లు చవుకగా నుండును, వివరములను తెలియగోడవారు 0-40 బిల్లీలకుకేర్చి సంపాదించు. ది మ్యూచుయల్ కో-ఆపరేటివ్,

ఏజెన్సీ మదరాసు.

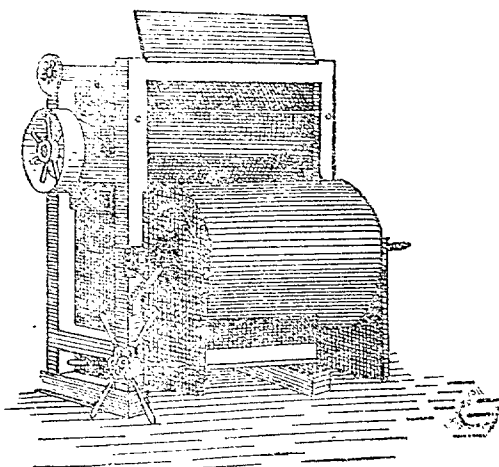
వేరుశనగలను ఒలుచు యంత్రము.

ఇవి ఇంజనీయరులు, యినుప ఓక్సుకంపెనీవారివల్ల తయారు

వేరుశనగ కాయలను పగులగొట్టి, పప్పు నలగ

కుండ తీయుటకుగాను ఈయంత్రము నిర్మించబడినది.

కావలసిన రకమును తెలియవరచి నట్లుయిన ధరలు తెలియపరచబడును.

సామాను వర్తకులయిన

చేసి నష్టము చేయబడును.

కోట్ 1-కి 12 గంటల కాలమునకు

80 మొదలు 130 బస్తాలువరకు తయారు చేయుటకు గాను మూడు తరగతులను నిర్మించబడి యున్నది.

చిరునామా:— బీహెచ్ ఫౌండరీ లేక ఓక్సుకంపెనీ, నం|| 9, ప్రాజెక్ట్, మదరాసు.

30 ఏళ్ళముల బాపములతో 15 తులములుగల శబ్ద 1 కి రూ 1-0-0 తపాల ఖర్చులు 0-8-0

చెప్పిన చుట్టబడిన

“శకుంతల”

వెండ్రుంటు పెరుగు నుగంధశైలము.

ఇందలి రమణీయతను వాసన చెప్పనలవి... 36 బహుమతుల వివరం:— శ్రీమతిని...

తాంబూలములు 22, కొండవీలకొండ్లి, కార్ నేవల్ బ్రూచి 1, పువ్వగడ్డలి 1, అత్తరుబిళ్ల 1, వేర 36 బహుమతులు

సెల్లెములు! కొన్నికడులే గలవు! మంచి సమయము

బరోపాఖండ యుద్ధచరిత్రము

(మొదటిభాగము: సిద్ధిపాడి.) భరి 8 ఆణాలు మాత్రమే. పోస్టేజి సహా 0-10-0.

ఈ యుద్ధచరిత్రము అందరికీ తెలియజేయుటకు ముఖ్యముగా... ఇందులో 30 పేజీలతో చిత్రపటములును, 6 భూగోళచిత్రములును, 120 పుటల విషయము నున్నది.

ఇవ్వబడుచు చిరునామా:— సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టు బాక్ నెం 167, మద్రాసు. ఇ.

వనోపధి సారసవరిలా

ఇది శివరామచంద్రులు శత్రువుగడ్డలను మాయ చేసిన కల చరిత్ర... వాడిచరిత్రమునకు కాంతినికల్పించును.

మీ సీనామలను వాచిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు సీనాలు వాచిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

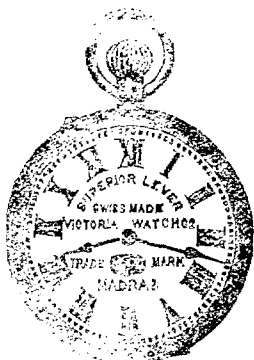
కుప్పకముద్ర:—ఇది చర్మకామపూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కురుపును. భారతనాథుని తాగుబడి మందు నాగల్గిత్రైయము వైపుతకు మందు. ఈరెండుకీసీ నెలరోజులకు సరిపోవును 5-0-0.

ప్రచురము:- పి. డి. సావంత్, గజక, ఫనసవాడి, నం. 2, బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT Panaswadi, No. 184 No. 2, Bombay.

జలాత్ మాత్రము:—మలము సకాలమునకు సరిగా వెడలకుంకిన ఆకలిమందగించి పొత్తికడుపు ఉబ్బి అనేకవ్యాధులకు కారణమగును. ప్రతిదినము రాత్రి ఒకమాత్రముతీసిన మలబద్ధరోగముమాని, ఆకలి లిగి శరీరమున కారోగ్యము గలుగును.

శబ్ద 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-10-0 అమృతాంజనంధిపో 109 ఫెర్రినోడ్డు, బొంబాయి. అమృతాంజనంధిపో, చెన్నపురి.

రజస్వరచేసిన బారెల్ మార్కు సుపీరియరు లీవరు గడియారము

కీడి 7 సంవత్సరములు ఉత్తరవాది పత్రం యివ్వబడును. ఈగడియారము చాలా కాలము నడిచేటందుకు సిమిల్ మాంకె వికిగాను గెట్టితరమైన సామాను లతో చేయబడినది. దీనిలో మా కంపెనీ చేతున్న పీపాయిమార్కు చేసినందున. ఈ సుపీరియరు లీవరు గడియారము మాకర్త తప్ప యితర కంపెనీలలో దొరకదు. యిది సుప్రసిద్ధులయిన మాత్ర సదియు నిండా సంవత్సరములకు లోకట్టు అద్దపు మార్కులదియు.

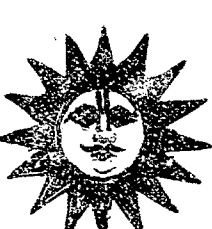
మొదటి భాగము వివరము ప్రబలును. ప్రభు కొరకే ఈ గడియారములో మార్కులను చేసినది అట్లు- 5 సంవత్సరములకు మార్కులను చేసినది 10-0-0. రెండవ భాగము వివరము, పాకాటచేటు, మదరాసు.

అపారుషేయము (శ్రీమహాదేవీభాగవతము)

ఇందు రామయణ పాండవాది శత్రుశలు మిగుల మనోహరముగ ప్రతిపాదించబడియున్న వివిధ తీర్థములకు సకల ముఖ్యములకు నుచున్న క్రమములను పారమార్థిక విషయములను ప్రకృతినిరతులగువారికి నావశ్యకములగు నెట్లభ్యర్థములను సందర్భముగ వర్ణించబడినవి. మరియు పుణ్యతాత్పర్యము సాకల్యముగ నుపదేశించబడినది. ఇట్టి సర్వోత్తమ గ్రంథములను చెప్పు ప్రతిఒక శ్రీ గవర్న మెంటువారి ఓయం యంటల్ మేన్యుస్క్రిప్ట్ లైబ్రరీలోని ప్రతి సమస్యించి సమర్థితము నున్న ప్రియించి మహా పండితులచే సంశోధించి సకల లోకలోకాగారముగ హంద్రులికినీ పేలికాగితములైన మహారాజుకీ రాజా శ్రీమదంతిము వెంకట జగ్గారావు బహుమతమునాన శ్రీమేరుమహమ్మదపురం జమీన్ దారువారిచే న్యాయ శత్రుశోధనముద్రాయమున ముద్రించబడినది. ఈ మహాగ్రంథ ముద్రిణాదికమునకు దయచే నవలసిన సొమ్ములను గల బాట మార్గము కృషిపూరితమున రాజుల దలచి వెలుగులభవ చేయించిరి.

కారణమునకై ముందు వియించిన పుస్తకము 1 కి రు 1-0-0 మార్పులు కావలసివచ్చినట్లయిండు " " రు 0-14-0 అట్లుచేయబడునట్లు ప్రవచితాభిప్రాయము వాల్తేరుయత్వోహు,

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు మార్కమా... ఇంగ్లీషు ప్రామువలయును:—

ఎస్ నారాయణ అందు కంపెనీ. 21, వామ్బువిల్లి, బొంబాయి.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం! ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశేష విశేషములను అనేక కావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక మేమును గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశములో జన్మించిన ప్రతిమనమ్యుడును అవశ్యముగా జరుగవలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు. వైద్యశాస్త్ర ము:శేషంకర్ గోవింద్, ఆలంకరికా బొంబాయి, 157 గ్రాడ్వే, 96 మాంటుకోడు, మదరాసు.

మదన కామేశ్వర లేవ్యాం

ఇది మేహము, నిక్కాక, శుక్లపద్మము, అతిమాత్రము, హరించి మిక్కిలిబలమును ధాతుప్రస్థి, రక్తకృద్ధి, యావన శుభమును, సంతానప్రాప్తిని, సరములకలుత్వమును కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 ము. డబ్బీ రు. 1-0-0 ఘనసారచందిరి:— ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, అంటు పెగిలోగములను మూత్రపుండును, తక్కువ మే మున్నును. 2 సీసాలు చాలును. సీసా రు. 1-4-0 వి. పి. వార్డు నేరు. ఆ యశ్వన సమాజ్, పొంబారు, గుంటూరు జిల్లా. 43, తాంజనము డిపో, 7, తంబుకెట్టిసిధి మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది. గ్రంథకర్త:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

శైలిసులభము కిథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుపంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశదుము లేదు.

సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుమును.

వలయువాడు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, 145, కాలవీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

షరాపు వర్తకులు, మద గాను ఈస్టు. తంలి విలాసము:—“ఉమ్మడియార్”

ఇందుక్రీంద కనుపరిచిన్న ఇతరమెనట్టిల్లు బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపులున్ను వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను బేష కానులు అణాకానులున్ను బుగారపు నగలున్ను పైరాళ్లుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్లును కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని భరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డర్లు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

